DARBAS

Kaina 10 Pf.

Nr. 35 (1144) Vilnius, 1942 m. rugpiūčio 22 d.

SAVISAUGOS DALIŲ SAVAITRAŠTIS

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ ŠTABAS

Vyr. redaktorius *kpt. Simas Urbonas.*

Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jėzuitų g-vė Nr 3

Telef. per Vilniaus kaštėją: 29. Darbo val.: 07 — 12,30; 14 — 17 (dienomis prieš šventadienius 07 — 13).

Spausdinamas „Švyturio" sp., Šv. Onos g-vė Nr. 3.

NEPAVYKO ANTRASIS FRONTAS

Iš Vyriausios Fiurerio Būstinės.

Vyriausioji Karinomenės Vadovybė praneša:

Su dideliais pasirengimais vykdytas anglų, amerikiečių, kanadiečių ir de Gaulle kariuomenės dalinys išsilaipinimas, kurio pirmoji banga buvo maždaug vienos divizijos stiprumo, ir kuris buvo pradėtas vykdyti šiandien rytinėmis valandomis ir buvo nukreiptas prieš Prancūzijos kanalo pakrantę prie Dieppe stiprių jūros ir oro pajėgų apsaugoje ir panaudojant škelčia tankus, buvo pakrančių apsaugai panaudotų vokiečių pajėgų sugniuždytas su dideliais kruvinais nuostoliais priešui. Nuo 16 val. žemyne nėra nė vieno gyvo priešo.

Šįs didelis laimėjimas buvo pasiektas, neprireikus panaudoti kokių nors sukčiosniosios vadovybės rezervų.

Kaip aiškėja iš Karinomenės dalių pranešimų ir belaisvių apklausimų, išlaipinimo velkamai vyko taip:

Pirmoji desantinių karinomenės dalinių banga trečiadienį anksti rytą buvo 300 ligi 400 desantinių valčių atvirose jūroje perlinta nuo transportinių laivų ir 5.05 val. pasiekė pakrantę, saugomą nuo 13 ligi 15 kreiserių, naikintojų ir stiprių naikintuvų pajėgų.

Tollau plūduriavo 6 transporto laivai bei trijų krovinių laivų rezervas, o toliau ir šiaurę 26 transporto laivų grupė, kain operacinis rezervas, matyt, desantinių pajėgų didžioji dalis. Josios turėjo būti panaudotos tuojau, kai tik pirmajai desantinei bangai būtų pavykę sudaryti atsparą aplink Dieppe uostą.

To nebuvo prieita. Išlaipintasis priešas, kovose vyras prieš vyrą visur buvo sutriškintas ir nubloškt as į jūrą. Iš išlaipintųjų ir vėliau sunaikintų tankų buvo suskaityta 28. Visi atsarmos punktai marsės pakrantės ąsulos buvo atlaikyti.

Vokiečių rankose yra virš 1.500 belaisvių, jų tarpe 60 Kanados karinių. Kruvini priešo nuostoliai yra labai dideli.

Artilerijos ugnimi muskandinti trys naikintojai, du torpedinai laivai ir du transportiniai laivai. Aviacija numušė 83 priešo lėktuvus, nuskandino du specialius kariuomenės transporto laivus bei vieną greitąją valtį ir, pataikius bomboms, sužalojo penkis kreiserius arba didžiosios naikintojas bei du transporto laivus.

Priešas šiuo tik politiniams tikslams būtarnaujančiu ir bet-kokiu kariniam protingumui prieštaraujančiu bandymu išlaipinti kariuomenę, patyrė naikinantį pralaimėjimą. Vokiečių sargyba vakarouse davė linkamą atsakymą šiam diletantiškam žygiui. Tarp kitko, jį laukia visų kitų tolimesnių šio priešo mėginimų su ramumu ir jėga tokios kariuomenės, kuri jau tūkstančiuose mūšių papuosė savo vėliavas laimėjimais.

Šveicarų spauda apie Baltijos valstybes

BERLIN. Viename vedamajame straipsnyje šveicarų dienraštis „Basler National - Zeitung" svetu to Pabaltės likimą tuo atveju, jei šis likimas turėtų būti išspręstas ne vokiečių, o JJ priešų. Pasinaudodamas ta proga, kai Londono aistovai šbrankė tris Pabaltės valstybes iš diplomatinio sąrašo, jis pareiškia nuomonę, kad britų vyriausybė iš Pabaltės valstybių išdavimą padarė ne vien Maskvos spaudžiama, bet ir pabėgusiosios lenkų vyriausybės, kurios susitarimai su Stalinu galėtų įtakos visai Pabaltės problemai.

„Susitarimas tarp Rusijos diktatoriaus ir Sikorskio", rašo laikraštis, „atrodo, ne paskutinėje vietoje buvo paremtas tuo, kad Rusijos vyriausybė būsimajai Lenkijai, atsižvelgdama už Baltgudijos ir Vakarų Ukrainos sričių, į kurią JI maždaug ligi vadinamosios Kurzono linijos ir tolian pretenduoja, pasiūlė Lietuvą. Lenkija ir Lietuva dar prieš šimtmečius buvo sujungtos į vieną valstybinę sąjungą".

Šis visiškai paiškimas „Basler National-Zeitung" atidengimas muveda mus į senosios lenkų romantikos naująjį pasakų kraštą, už kurią lenkų generolas Sikorskis savo kraštu vaikų kraują parduoda tėveliui Stalinui. Šią nelaimingąją Lenkiją JIs dėka savo didybės manija ir realių duomenų nepaisymu paremios politikos prarado 18-os dienų karo žygyje.

G.W. Z."

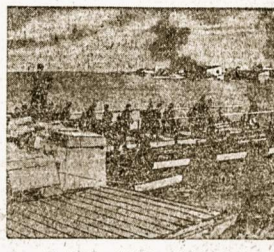

Prie Rostovo: Vokiečių daliniai kelias per Doną.

NUOSTOLINGI SOVIETŲ PUOLIMAI

SAVAITINĖ KARO APŽVALGA

BERLIN. Ligšiolinė karo eiga pateikė kietą egzaminą anglų tautos pastikėjimui ir jos tikėjimui į save ir vadovybę. Britai yra žymiai jautresni pralaimėjimams, jūroje, negu pralaimėjimams žemėje. Du sunkūs pralaimėjimai jūroje per kelias dienas — tai jau perdaug sunku ir net žymią netenkančiai drąsos anglų masių sielai.

Laivų nuostoliai prie Salomono salų ir Viduriėmio jūroje Londonui daugiau sveria, negu visas Kaukazas.

Tai įrodo įvairiopas žinių tėkšmo būdas. Beveik abejingu atvirumu Reuteris pranešė apie vokiečių ginklų pergales tarp Juodosios ir Kaspijos jūrų. Bet Londono informacijų biuras, pranešdamas apie didžiąją šsies valstybių jūros ir oro pergalę Viduriėmio jūroje, eurengia tikrą kieusžinių šoką. Oficialus komunikatas yra mokyklinis propagandinio užtušavimo meno pavyzdys. Kiekviena eilutė yra faktų iškraipyta. Kas šį komunikatą perskaito atidėjęs, tam nebereikia žinoti faktų, kad pajustų ir suprastų, jog čia maža pranešama, bet daug nuslepiama. Cia vis tiek, kaip anglų visuomenė reaguoja į įvairius karo įvykius ir kokius metodus vartoja britų propaganda šiai reakcijai šlaikyti nepavojingose ribose. Bet jdomu būtų aiškiai prieiti prie tokio taško, kuriame Londono gatvės žmogus nustoja abejingai žiūrėęs į šį karą, kuriame JIs pradeda kaip pajusti kaip savo reikalą. Tai joks atsitiktinumas, bet aiškus priešastingas sąryšis, jog tai yra tas pat akimirksnis, kuriame karas įeina į savo lemiamą fazę.

Kaukazas yra Europos pietrytiųjų šiems su Azija. Nors Stalinas ir išleido kruvina įsakymą kovoti, vokiečių šarvuočių jungtinai ir puolamosios divizijos, nepaisydamos visų kilimsio bei krašto sunkumų, artėja prie kalnų.

Derlinga Kubanės juodžemio sritis yra vokiečių rankose, paslekti Maikopo naftos šaltiniai. I rytus nuo čia, prie Kaspijos jūros

žygiavimas per kalnuku šąl kasdien daro tolesnę pažangą. Sostinė Elista buvo paimta. I šiaurės rytus vokiečių ir rumunų kariuomenė atkirto kalrįjį sparną prie Stalingrado.

Prie Azovo jūros jau per Eiską žygiuoja rumunų kavalerijos jungtinai, užėmė Slovianskaja ir iš šiaurės nuštūmė bolševikus prie jūros. Novorosijsko ir Tuapsės uostuose prie kranitinių grūdasi sumušieji. Vokiečiu kovoę lakūnų bombos sunkina pobėgimą, skandina pakrautus transporto laivus ir rengia Juodosios jūros Diunkircheną.

Išvengti grasinančiai nelaimei Stalinas įsakė pulti visur, kur vis dar milžiniškame fronte iki Leningrado turima divizijų bei šarvuočių.

Nors atrodytų teisingiau tas divizijas ir šarvuočius kaip rezervus mesti į pietinį frontą — lemiamą vietą, bet geležinkelio linijos yra nutrauktos, todėl tolimas ir vis dėlto atvykti per vėlai. Vadinasi,

puolamą ten, kur stovima, ir tikimasi smarkiai prispausiai Tiūmošenkos Kaukazo armijai nors iš tolimos pagalbos atnešti begyvinimą.

Kokiomis priemonėmis ir kokiais dideliais nepaisiekimais tai daroma, rodo tik vokiečių kariuomenės pranešimuose šią savaitę iškačiliuoti sovietų šarvuočių nuostoliai. Rugpiūčio 10 d. prie Rževo sunaikinti 34 šarvuočiai, rugpiūčio 11 ir 12 d. d. prie Voronežo — 234 šarvuočiai, rugpiūčio 13 d. prie Rževo — 71 šarvuotis, rugpiūčio 14 d. prie Voronežo — 56 šarvuočiai, prie Viazmos bei Rževo vėl sunaikintas 71 šarvuotis. Vadinasi,

per septynias dienas buvo sunaikinta arba paimta 712 sovietų šarvuočių.

Taip, šiuos šarvuočių nuostolius priešas turėjo ne kuriame nors lemiamai svarbiame dėdžiajame fronte, bet tiktai tuščios „palengvinamosios" ofenzyvos puolimo vietose. Aiškinu negali būti parodytas baisus šlaidų ir veikimo santykis ir kartu prie siono priremtos vokiečių bėgėjiškumas. Vis dėlto, vise tai nedomina mažo žmogaus Londono gatvėje. JI jaudina „Eagle" ir „Manchesterio" galas. Ir jam būtų dar sunkiau, jeigu jis patirtų, kad nuskendo dar vienas kreiseris ir trys naikintojai, kad dar du lėktuvnešiai, trys kreiseriai ir naikintojai buvo sunkiai sužaloti, jau nekalbant apie 16 nuskandintų transporto laivų, kurieme apsaugoti buvo sutelkta tiek karo laivų. Tai yra laivynas besidžiaujančios Anglijos juoda s vaitė ir tai tragedija, kad kiekvienas naujas nuostolis jūroje, kiekvienas nuskandintas prekybinis laivas, kiekvienas prarastas greitlaivis, kiekvienas torpeduotas kreiseris ir lėktuvenas nuskendęs mūšio laivas verčia „Jūros valdančios" saką gyventojus pasidarytu tuo, apie ką iki šiol mažiausiai galvojo: „sausumos karcviriu." Bet tam reikia laivų, daug laivų.

PER 14 DIENŲ BOLŠEVIKAI NETEKO 1.320 LĖKTUVŲ

BERLIN. Iš karinių sluoksnių pranešama, kad vokiečių naikintuvai nuo rugpiūčio 8 iki 14 dienos sunaikino 527 bolševikų lėktuvus, patys netėkdami tik 41. Ne to, tuo pat laiku 107 sovietų lėktuvus numušė zenitinė artilerija, o 30 bolševikų lėktuvų vokiečių naikintuvai sunaikino, paženiui skridami, bolševikų lauko aerodromuose. Kadangi bolševikai nuo rugpiūčio 1 iki 8 dienos buvo netekę 664 lėktuvų, bendri bolševikų aviacijos nuostoliai per pirmąsias 14 rugpiūčio dienų siekia viso 1.328 lėktuvų.

SMARKŲS JAPONŲ ORO PUOLIMAI AUSTRALIJOJ

TOKIO. Japonų laivyno oro pajėgos ir sekmadienį sėkmingai apmėtė bombomis šiaurės Australijos atramos punktus. Vėl buvo pultas Townsville, Cairns, Wyndhamo, Port Darvinas ir Port Hedlandas vakarų Australijoje ir padaryta didelė žala tenykštiems uostų bei kitiems karinių požiūriu svarbiems įrengimams. Townsville dar tebedega sandėlai, kuriuose nuo liepsnų žuvo daugiau kaip 18.000 tonų daržovių konservų. Uoste buvusieji požeminiai naftos sandėliai dabar vėl yra sunaikinti, bygiai kain ir pietus einantiųjų geležinkelio linijų įrengimai.

Prie Wyndhamo japonų smingamieji bombonešiai nuskandino 6.000 tonų talpos transporto laivą. Ypač stiprus buvo naujas Port Moresby oro puolimas. Australijos „Naujosios Gvinėjos prekybos bendrovės" sandėliai buvo visiškai paversti pelenais ir padegtas uoste stovėjęs 4.000 tonų talpos transporto laivas. Už miesto buvo pataikyta į vieną šaudmenų sandėlį, kuris sprogo.

Absoliutiškam japonų pranašumui ore šiaurės Australijos endvėje pažymėtinas faktas, kad, nepaisant nepraslat slipinos japonų vežlėkos ore, sekmadienį virš Wyndhamo susidurta su dviem Australijos naikintuvais, kurie buvo numušti. Visi japonų lėktuvai sugrįžo į savo bazes.

UŽSIENIO NAUJIENOS

— Neramumai visoje Indijoje plečiesi. Daug kur sustabdytas susisiekimas, uždaryios krautuvės, nutraukti telefonai, telegrafo laidai. Gyventojai puola policijos nuovadas ir pašto įstaigas. Policija naudoja ašarines dujas ir šaunamą ginklą. Pastutinių metu anglai gavę įsakymą šaudyti į demonstruojančias masės be jokio įspėjimo.

— Nužudytas Argentinos karo ataše Rio de Zaneire plk. lin. Gay. Nužudymas įvykdytas dviem revolverio šūviais į nugarą ir galvą. Nusikaltimo priežastys neaiškios.

— Britų 13. korpo vadas Egipte buvęs nužudytas maištaujančių indų kareivių po to, kai šis sužinojo apie Gandhi ir kitų indų vadų suėmimą. Tarp britų policijos ir indų kareivių įvyko susišaudymų. Buvo aukų.

— Baltijos valstybių diplomatai išbraukti iš Londono diplomatinių sąrašų. Tai esanti šdaya paskutinųjų Molotovo egzaltacijų.

— Britų policija apie 3500 egiptiečių paėmė į savo kontrolę. Tarp jų yra ir karaliaus šeimos nariai.

— Drauge su Churchilliu į Maskvą buvo atvykęs Roosevelto atstovas Harrimanas ir Amerikos ambasadorius Ankarojė Steinhardt. Jų kelionė laikyta paslaptyje.

— Gandžio sekretorius Mahadev Desai mirė kalėjime.

— Laisvų indų radijo Honane pranešimu, per neramumus Indijoje aukų skaičius pakilęs iki 600 užmušųjų ir 4.000 sužeistųjų.

— Dalyvaujant užsienio reikalų ministeriui von Ribbentropui, Fiurerio savo vyriausiojoje būstinėje priėmė naująjį Turkijos ambasadorių Vokietijai Saffer Arifoną, kuris šam įteikė savo skiriamuosius raštus.

— Žymiam Skandinavų rašytojui Knut Hamsunui sukako 83 metai.

— Berlyne Kaiserhof viešbutyje įvyko visos Europos dalyse gyvenančių indų mitingas. Mitingas priėmė rezoliuciją.

— Indų studentai organizuoja „sukilimo armiją" iš 100.000 studentų, kurių viai esą prisiekę „mirti už laisvę".

— Italų kariuomenės vadas Šiaurės Afrikoje generolas Bastico paėmė iš Italijos maršalus.

— Pirmą kartą po paliaubų sudarymo Paryžiuje prie viešbučio „Matignon", prancūzų vyriausybės šefo rezidencijos, buvo iškelta Prancūzijos vėliava.

— Argentinoje Santiago des Estero provincijoje 28 m. italė Poro Puerto pagimdė vyriškos lyties Siamo dvynukus.

— Paryžiuje sulmtas kitados buvęs generolas Rusija, pasiuntinys Sergejus Tretjakovas, kuris apie 20 m. gyveno Paryžiuje, kaip rusų emigrantas, nes pasiėkėjo, kad jis yra buvęs Prancūzijos GPU viršininkas.

— Patvirtinama žinia, kad bolševikai paskyrė 38 naujus generolus. Iš to spėjama, kad tiek pat generolų buvo iš savo vietų atstatyta.

— Roosevelas, jūrų ministeris Knox ir prekybos ministeris tekes pasiuntė žydu tikybinėms organizacijoms rugpiūčio 23 d. šventės proga asmeniškus sveikinimus.

— Britų admirolas Sir Walter Henry Cowan, kuris su ypatingu užduoriu viešėjo Tobruke, paseko į nelaisvę.

— New Yorko valstybės per pirmuosius rinkimus atsiųantiems kongreso rinkiminis vėl patvirtinias Roosevelto priešas respublikonų atstovas Hamilton Fish. Jis savo trigubai daugiau balsų negu jo oponentai.

— Už nuopelnus medicinoje Vienos prof. dr. Riehl apdovanotas Goethės medaliu.

— Perbėgęs į vokiečių pusę sovietų viršila Ivan Šlapakovas pareiškė, kad Leningrade žiurkių, kačių ir šunų nebėra, nes jie seniai suvalgyti. Žmogienė, kurios šiemą galima buvo pirkti tik žiedais, šiandien jau esąs-

Karo Mokykla bolševizmo metais

(Tęsinys)

Karūnai padavė raportus ir laukė, kada juos paleis iš mokyklos. Lygiagrečiai su kitais įvykiais, prisidėjo dar vienas. Kada buvo įsakyta pereiti prie rusiško maisto davinio, pirmąją rusiško maisto išdavimo dieną 2-os kuopos karūnai atsisakė pusryčius valgyti. Pusryčiai buvo čiobtirai blogi, balai liesa sriuba vietoje priprastos kavos su balta duona ir sviestu. Vienas karūnų balsai pasakė, kad: „pas mus kiaulės geriau ėda". Bolševikai užsigavo, į darbą buvo įkinktyas visos bolševikų jėgos. Agitavo apsiputoję, prodinėdami, kad raudonosios armijos maisto davinys yra kaloringiausias pasaulyje. Už atsisakymą valgyti kliuvo 2-os kuopos kuopininkui karūnui Raulinaičiui, mokyklos rikiuotės skyriaus viršininkui ir maisto tiekėjui. Visi buvo nubausti dabokle ir be to, karininkams išlaikyta 50% iš algos kaip bauda.

Kvota užsitęsė labai ilgai, apie 4 savaites. Kvočiami buvo visi 2-os ir 3-čios kuopos karūnai. Teiraustasi daugiausia šių dalykų: 1) kas elektros šviesą užgesino, 2) kas kurstė pusryčių nevalgyti, 3) ar dalyvavo Šaulių Sąjungoje ir kitose karinėse ir politinėse organizacijose, 4) kiek tėvai turi žemės, kavių, arklių ir t. t., 5) ar naudojasi samdomuoju darbu. Paskutinis klausimas: 6) kodėl nenori tarnauti raudonojoje armijoje? Kadangi karūnų daugums rusų kalbos nemokėjo, tai Sokurov'ui kvočiant dalyvaudavo lietuviai karininkai vietoj vertėjų. NKVD turėjo savus vertėjus, daugiausia tai buvo lietuviai politrukai. Kvotos ir tardymai buvo atliekami naktį.

Dėl elektros šviesos užgesinimo ir pusryčių nevalgymo bolševikams nieko nepavyko išaiškinti. Į visus kitus klausimus karūnai atsakinėjo labai įvairiai ir nesivarkydami. Po apklausinėjimų parašyti neregėdavo, todėl reikia manyti, kad dar buvo papildomų pažymėjimų padaryta apklausinėjimų protokole. Dėl dalyvavimo Šaulių Sąjungoje klausdavo, kiek metų buvo nariu ir kokias pareigas ėjo; — atsakymus užsirašydavo. Taip pat užrašydavo, kiek tėvai turi žemės, arklių, karvių. Paskutiniame klausime, kodėl nenori tarnauti raudonojoje armijoje, dažniausiai įvykdavo ginčų. Vieni aiškindavo religiniais įsitikinimais, t. y., kad jie yra tikintieji, o sovietų santvarkoje tikintieji persekiojami ir negali užimti jokios valdinės tarnybos, todėl jie šalinasi niekam nenorėdami pakenkti. Antrieji aiškindavo, kad dabar prtimami į karūnus kandidatai su žemų mokslu, todėl jie jaučia save nuskriaustais, tai ir šalinasi iš mokyklos. Tretieji aiškinosi šeimos ir ūkio sumetimais nori išstoti iš mokyklos. Pagaliau ketvirtieji, o tokių buvo maždaug trečdalis, atvirai pasakydavo, kad sovietai tik giriasi, jog visko turi, bet faktiškai jie yra apiplyję ir nieko neturi. Todėl jie ir nenori tarnauti. Pirmąjį karūnų, davusių tokį griežtą atsakymą, Sokurov'as paklausė:

— O iš ko jūs apie tai sprendžiate? —

— Aš matau kandidatus, atvykusius iš Rusijos į mokyklą su suplyšusiais drabužiais ir utėlėmis, taip pat kariuomenė blogai aprengta ir maitinama, — atsakė karūnas.

— Bet ar nematei, kaip mūsų karūnuomenė yra ginkluota ir kaip mūsų vadai yra apsirengę?—klausia Sokurov'as, nei kiek nepekdamas tono.

— Matau, kad dabar raudonosios armijos vadai gražiai atrodo, bet kai atvyko į Lietuvą, tai nekaip atrodė. O kas liečia ginklus, tai tiesa, raudonoji armija turi daug jų, bet jie yra labai blogos rūšies. Mūsų, pavyzdžiui, ginklai yra tobuliau pagaminti, — atsakė karūnas.

Pasikalbėjimas virto nuoširdžiu ginču. Sokurov'as ir komisaras itikinėjo karūną, kad Sovietų Sąjungoje viskas puiku. Ir nuostabu, nei kiek nesikarščiavo. Karūnas gynė savo ankščiau užimtą poziciją. Neturėdami kuo atsikirsti, komisaras ir Sokurov'as dažnai dairydavosi vienas į kitą, lyg norėdami, kad kas nors kitas už juos duotų karūnui patenkinamą atsakymą. Pasikalbėjimui pasibaigus ir karūnui išėjus, pirmutinis prabilo komisaras Lipkind'as, pasakęs:

— Štai dėl ko prarandame simpatijas.

O Sokurov'as pridėjo:

— Liaudies komisarui buvo pasakyta, kad su suplyšusiais drabužiais nebesiųsti čia žmonių, bet jie vis dūnčia; reikės pranešti, kad įsakymas nevykdomas.

Tuojau buvo pašauktas kitas karūnas. Buvo klausinėjami dažniausiai naktimis. Vieną karūną apklausti užimdavo mėn 30 min. iki 1 val. laiko. Tačiau paskui, jeigu kuris pasakydavo, kad nenori tarnauti, nes bolševikai nieko neturi, tai Sokurov'as į ginčus nebesileisdavo, tik supykęs išvarydavo iš kambario.

Visus karūnus apklausus, vieną vakarą iš rūšinės buvo paprašyti eiti namo visi lietuviai tarnautojai, išskyrus vieną rūšinės, štabo buhėtėją. Kitą dieną budėtojas paslaptiomis papasakojo, kad buvo susirinkę pas mokyklos viršininką mokyklos vyresnieji komisarai, NKVD ir ypatingojo skyriaus atstovai ir ilgai tarp savęs tarėsi. Pasitarimui pasibaigus, per visą naktį rašė. Iš ryto buvo pakurta krosnis ir daug popierių sudeginta. Mokyklos komisaras tuojau tą pat dieną iš ryto išvyko į Rygą. Po dviejų dienų grįžo ir, matyt, parvežė Pribovo (Pabaltijo karo apygardos) viršininko sprendimą. Lapkričio 22 d. iš mokyklos buvo paleisti 2-os kuopos 74 karūnai ir 3-čios kuopos 14 karūnų. Tepaliko 2-os kuopos 4 karūnai ir 3-čios kuopos 39 karūnai. Įdomu, kad buvo paleisti visi tie, kurie ką nors bendra turėjo su Šaulių Sąjunga. Neatsižvelgė nei į tai, kad kai kurie puskarininkai, bolševikams į Lietuvą atėjus, buvo „pastarnavę lietuviams". Prieš pat paleidimą buvo surenkamos žinios apie ištarnautą laiką kariuomenėje, nes pratarnavę kariuomenėje 16 mėnesių turėjo būti paleisti į atsargą o visi kitų tolimesnei karo tarnybai į 29 šaulių korpą jaun. vado pareigoms eti. Žinias rinko iš karūnų vienas rusų karininkų, kuriam karūnai tyčiomis, nežinodami žinių rinkimo tikslo, suteikė klaidinančias žinias. Šios klaidos paaiškėjo raštinėje, kai buvo pradėta ruošti dokumentai. Sužinojęs apie tai Sokurov'as pakėlė triukšmą ir raštinės tarnautojus lietuvius apkaltino „sabotažu", kad norima visus paleisti į atsargą. Į atsargą išėjo 51 karūnas, tolimesnei tarnybai į korpą buvo pasiųsta 37 karūnai. Viso buvo paleista 88 karūnai. 5 karūnai buvo sulaikyti mokykloje, sėdėjo dabokleje ir apie 5 dienas tardomi; vėliau buvo paleisti. Taip baigė 2-ji kadro kuopa savo gyvenimo dienas, tačiau jos sukurta pasyvusų pasipriešinimo dvasia liko mokyklojė, ja persėmė puskarininkiai, priimti į mokyklą prie „liaudies" vyriausybės, ir palaikė iki pat karo.

Koks buvo vėlesnysis šių drąsių vyrų likimas, žinių neturima. Teko girdėti, kad dalis korpe tarnavusių buvo išvežti, yra miruę kalėjime, kiti nuo raudonojo teroro slapstėsi.

Rašo ats. plk. ltn. K. Ališauskas

KARININKŲ BŪKLĖ

Pertvarkant Lietuvos kariuomenę į 29 šaulių (teritorinį) korpą, į Karo Mokyklą buvo perkelta daug karininkų. Buvo manoma, kad ateityje 29 šaulių korpą rusai gali išformuoti arba perkelti į Rusijos gilumą. Karo Mokykla turi galimumų likti Lietuvoje, todėl į mokyklą veržėsi daug karininkų, kurie 29 šaulių korpe negavo paskyrimų ir nebuvo paleidžiami. Vienu laiku sąrašuose buvo net 95 karininkai lietuviai. Akivaizdoje iš skaičiaus niekuomet nepraėjo 65 karininkų. Daug perkeliųjų negalėjo atvykti, nes buvo užimti įvairiais likvidacinais darbais.

Spalio mėn. bolševikų Pabaltijo apygardos štabas Rygoje pradėjo savaip tvarkyti karininkų paskirstymą. Rygos apygardos štabo įsakymu daug karininkų iš Karo Mokyklos buvo iškelta, o taip pat daug atkelta. Nežymi dalis buvo paleista į atsargą. Judėjimas buvo labai didelis. Kai kurie naujų bolševikų padaryti karininkų paskyrimai buvo labai nevykę. Pagal nusistovėjusią raudonojoje armijoje tvarką, kuopų ir būrių vadus dalyse skiria apygardos viršininkas, karo mokyklose kuopų, būrių vadus ir sukčiūs skiria liaudies karo komisaras. Tokia tvarka, kaip siškindavo rusai, paskiekamas tikslus pareigų paskirstymas, bet iš tikrųjų tai buvo papraešiausias sovietinis nepasitikėjimas. Beskirstydami pareigomis pripainiojo. Buvo atsitikimų, kad karininkai atrlerininkai buvo paskirti į pėstininkus arba ūkio pareigoms, ir atvirkščiai — pėstininkai į artilerią. Šių klaidų bolševikų štabai nenorėjo atitaisyti, jos taip ir pasiliko.

Lapkričio mėn. pradžioje Karo Mokykloje (aktyvizdoje) buvo likę tik 45 karininkai lietuviai; sąrašuose taip pat jų skaičius žymini sumažėjo ir tebuvo arti akivaizdinio skaičiaus. Kadangi tuo laiku rusų beveik nieko nedirbdavo, išskyrus mūšiškų sekimą ir savo šeimų tvarkymą, tai visi darbai, tarnyba mokykloje buvo užkrauta mūšiškiams. Karininkai dirbdavo be poilsio, privargdavo. Gelbėdavo gydytojas Pagirys, išduodamas ligos raštelį, kad reikia 3 — 4 dienas gulėti. Sokurov'as pastebėjo, pradėjo murmėti, tačiau gyd. plk. ltn. Pagirys nekrepė dėmesio ir toliau išdavinėjo ligos raštelius. Dėl punktų tarnybos sąlygų mokykloje iškeliamieji karininkai stengdavosi kaip galint greičiau iš mokyklos išvykti, o naują paskirtieji neskubėdavo atvykti. Karo Mokykla tuojau pragarsėjo biurokratizmu, bolševikinė tvarka ir rusinimu, todėl karininkai stengdavosi iš mokyklos kuo greičiausiai pakliūti į 29 š. korpą arba išeiti į atsargą, todėl perkeliamuosius sulaikydavo, o norintiems išeiti į atsargą netarpininkaudavo. (B. d.)

„DRAUGŲ" SIURPRIZAS STALINUI

Stalinas: Aiškiausiai matyt, kad mano „ištikimieji" draugai rengia man „malonų" siurpriza...

Lankant mūsų karius Rytuose

Pasirengiau kelionei į Rytus. Gavęs visus reikalingus kelionės dokumentus, prisipyliau bakląge kavos, pasidariau porą nemažų sumuštinių, susirinkau reikalingiausius daiktus ir įsisprausdes į portfelį keletą pokelių lietuviškų papirosų, atsisveikinau su savo gyventojais.

5 val. ryto išėjęs iš namų užsukau į Apygardos Štabą pasiimti naujausių laikraščių mūsų kariams Rytuose. Mano kuklus bagažas padėjęs 100 egz. „Kario" ir keliasdešimt egz. „N. Lietuvos", Traukiny radau keletą mūsų karių, kurie, atlikę tarnybinius reikalus, grįžo į savo būstines. Vietos vagonuose mažoka. Teko gerokai susispausti. Kelionė vyko normaliai. Stotyse, kuriose rasdavau mūsų karių, išlipęs apdalydavau juos laikraščiais. Besiartinant prie S. stoties, pamačiau minią žmonių su krepšiais, laukiančių traukinio. Pamaniau, kad reikės, tur būt, vyšti stačiomis, sausakimšai, nes ir taip pilnas traukinys. Pasirodė, kad žmonės atėjo tik traukinį sutikti ir kartu atnešė parduoti uogų. Kai tik sustojo traukinys, tuoj prasidėjo gyva prekyba. Žinoma, neiškęsi nenusipirkęs.

Laukuose matyti šienpiūviai. Derlius vietomis geras. Apie 11 val. pasiekiau L. miestą. Kadangi čia nebuvau pasiryžęs pasilikti, todėl savo bagažą palikęs stoty, mūsų sargybinėj, nuvykau į dalinio štabą. Miesto pats centras išgriautas, bolševikų išdeginta. Viena brangiausių vietų — senovės pilies griūvėsiai, apleisti, ir juose bolševikai savo viešpatavimo metu statydavo sunkvežimius.

Mūsų dalinio viršininkas su savo padėjėjais, mane pavaišino skaniais kareiviškais pietumis, saldainiais (kariai gauna) ir gaivinančiu alučiu. Diena graži, todėl atsigavinti nebloge. Paliėkę kelioliką egz. „Karlo", išvykau toliau.

Važiuojant per Nemuną, vienoje vietoje pamačiau mūsų karius, besimaudančius Nemune, ir sargybinį, saugojant tiltą. Pro traukinio langą jiems šimčiau „Karį". Su manim vyko kartu iš L. miesto du mūsų kariai, kurie pasakojo savo įspūdžius bei pergyvenimus iš kovų su bolševikų likučiais.

Apie 20 val. pasiekiau B. Jokių grožių miestas nepasižymi. Aplink lygumos, pelkės. Pats centras gerokai nuo karo nukentėjęs. Vokiečių karo ligoninėj aplankiau mūsų sužeistus karius, kurie papasakojo savo sužeidimo aplinkybes. Vyrai aprūpinti puikiai. Priežiūra ir gydymas geras. Mūsų kariai lygiai traktuojami, kaip ir kitų tautų sužeistieji. Vienoje patalpoje tikras „babelis". Gali 15 sužeistų karių, net penkių tautybių. Be mūsų karių, gali vokiečiai, italai, latviai ir kiti. — Tamsta kapelione, — sako j. psk. R, — su visais susikalbu, tik su italais negaliu.

Atvykęs į B. sužinojau, kad vienas mūsų dalinys rengiasi laidoti savo žuvusius, todėl pasiryžau pasiekti tą dalinį.

— Gerai, kapelione, — sako dalinio vadas, — kad atvykot. Palaidosit žuvusius kovoje su bolševikais karius.

Kitą dieną su dviem kariais pasiekiau S., kur rengėsi laidotuvėms, pynė vainikus. Sekmadienį kariai dalyvavo pamaldose, į kurias buvo atvykę ir nemaža vietos gyventojų. Karių pasirodymas bažnyčioje tikintiems kitatautiams padarė gilų įspūdį.

Laidotuvės prasidėjo pirmadienį 11 val. Išsirikiavo vokiečių ir mūsų daliniai, susirinko nemaža minia civilių žmonių, karstai skendėjo vainikuose bei gėlėse. Stovėjo garbės sargyboje vienas vokiečių ir vienas mūsų karys (buvo laidojamas ir vokiečių karys). Vokiečių karo kapelion, atlaikius pamaldas, pasakius pamokslą, atlikęs laidotuvių apeigas, prabilau į lietuvius karius ir aš. Visa tai vyko kareivinių salėje. Paskui prasidėjo eisena į kapines.

Mūsų kariai, pagerbdami žuvusius savo draugus bei vokiečių karį, nupynė vainikus su parašais „Tragiškai žuvusiems kariams lietuviams. — Kuopos kariai" ir „Tragiškai žuvusiam vokiečių kariui. — Ginklo draugai lietuviai". Kapinėse po trumpų laidotuvių pamaldų, kurias atlaikė vokiečių kapelionas ir aš, mūsų kariai sugiedojo „Marija, Marija". Atsisveikinimo žodį tarė vokiečių dalinio vadas, civilės valdžios atstovas ir mūsų batalono vadas, draugę uždėdami ant karstų vainikus bei gėles.

Pasigirdo salvės šūviai ir išdygo nauji kapai tų, kurie paaukojo savo gyvybę už šviesesnę žmonių jos ateitį. Gražios S. miesto kapinės priglaudė pirmąsias šioje apylinkėje lietuvių aukas kovoje su

(Tesinys)

Tą „laimingąją" dieną, kada šio pratimo atlikimas turėjo būti pademonstruotas, lyg tyčia pasitaikė labai šaltas ir vėjuotas oras, todėl ėmė baimė, kad daug granatų gali nepakliūti į taikinį. Atradom greitą išeitį. Pagal pratimo vykdymo eigą metymas buvo įskaitomas pilnas ne tik kai granatą iš karto kliuvo į apkasą, bet jei ir įsirito. Todėl tučtuojau į darbą buvo įtrauktos kazematinės šluotos su kastuvais priešaky ir kaip bematant 25 m prabėgimo aikštėlė buvo išlyginta kaip parketas ir kiekviena, pažeme mesta granata, įriedėdavo į apkasą. Susirinkus mūsų Bn vadams ir divizijos pareigūnams su gen. K. ir rusų plk. Vinogradov priešaky, parengtasis būrys (32 žmonių) praktiškai parodė šį pratimėlį. Daviniai: 18 labai gerai, 10 gerai ir tik 4 patenkinamai. Įspūdį mūsų žaliūkai paliko labai gerą. Taip ir prasidėjo palaipsniui ir visų likusių dalinių šio pratimo ir durtynių kautynių apmokymas arba laužymas lazdų ir gadinimas šautuvų apdangų. Žemėje tai naudingas darbas ir artimose kautynėse neišvengiamas, bet tik labai karikatūriškai mokomas. Atliekant veiksmus kareivį taip suriesdavo ir reikalaudavo tokios padėties, kad praktiškai kautynių lauke taip niekuomet negali pasitaikyti. Nemokėjo skirti teorijos nuo praktikos ir įvairių pratimų metu aklai viską sekdamų sukurdavo daug jumoro. Pats fizinis parengimas savaitinėj programoj figūravo vieną ar daugiausia du kartus, tačiau dalinial vis tiek jo neatlikdavo, nes dažnuo apkrauti įvairiausias darbais, sakysime. žiemos stovyklomis, Lenino kampelių įrengimais ir kt. raudonų plakatų ar rakšlių kalinimais, ir t. t. Reikėjo apmokyti šio „meno" ir lietuviškius vadus, bet mūsų pulke jiems teko per pusę metų tik 2—3 kart pasipraktikuoti. Žodžiu, nenorėjome persistenti, o drauge ir nebūti atsilikėliais, nes mokymo metu tekdavo ginčytis su politrukais ar kitais kp esančiais raudonaisiais komandieriais, kurie savo „išmonę" mėgo rodyti ir čia.

Ipusėjus žiemai sukruto sujudo Timošenkos garbei kroses pašliūžomis ir GTO normų egzaminai. Atsirado nauja sritis ir mūsiškiams pasižymėti, nes bolševikai šito sporto patyrimą ir egzamėną „labai gerai" išlaikė „baltasuomių rungtynėse". Iškilo vėl klausimas kaip įsigyti priemonių ir reikalingos aprangos. Per pusę paros sudaryta šamata, duota jai eiga ir su turimomis priemonėmis, kurios buvo lietuviškos gamybos, pradėtas darbas. Įsakymas skambėjo taip: "Visi komandieriai ir kovotojai turi išlaikyti GTO žiemos meto reikalaujamas normas pašliūžomis." Minėtas normas sudarė 10 ir 20 km perbėgimas pašliūžomis įvairia vietove pagal nustatytą laiką, kurio pagrindu buvo imamas amžius, sakysime, iki 25 m. per 25 min. ir iki 30 metų per 30 min..

KELIONĖ Į PAŠLIŪŽININKŲ KURSUS

Paskubomis reikėjo rūpintis pašliūžininkų parengimu. „Smetoninis" apmokymas juk netiko, todėl pasisakyti, kad jau pakenčiamai gali instruktuoti visus būsimus kroso dalyvius, buvo per drąsu, žinant kokį „aukšta" sporto lygį turėjo sovietų kariai. Atėjo į pagalbą divizijos štabas, nes buvo gautas Pribovo įsakymas, kad bendram instruktorių — pašliūžininkų paruošimui Tarybų Latvijoj (Kemery kurorte) yra organizuojami Pabaltijo apygardos dalinliam pašliūžininkų kursai. Latviai, estai ir lietuviai turėjo pasiųsti į minėtus kursus po keletą geresniųjų pašliūžininkų karininkų. Pasirengimas atliktas paskubomis, nes I. 3 d. pavakariais gautas įsakymas, o jau 4 d. vakarinių traukinių reikėjo vykti į paskyrimo vietą. Iš 297. SP teko vykti man, kaip fizrukui. Užsikabinęs šautuvą, vieno labai simpatiško pulko štabo pasiuntinio (lietuvio kareivio) lydimas išdūmiau semtis „patyrimo ir jėgų". Kaune teko susitikti kitą šios kelionės dalyvį, j. ltn. Martininą (birželio mėn. išvestas), kuris važiavo iš Trakų įgulos.

Buvusioj įgulos Kareinikų Ramovėj padorinai pepsyrčiavo, apie 13 val. išvykome į Rygą. Pusiau snaudamė nė nepajutome, kai atsidūrėme vietoj. Rygos stoty dairėmės, ar daugiau mūsiškių nematyti, nes galvojome kad vis tiek bus apie 5—6 žmonės. Prie bagažo saugojimo vietos pastebėjome porą uniformuotų latvių karininkų, kurie irgi tokiu pat sportiniu krūviu nešini suknėjosi ir vis dirsteldavo į laikrodį. Pasidaliję žynamisis pasisveikinom. Apie 21 val. teko išvažiuoti į Kemerį. Dvi valandos kelio — ir mes vietoj.

Įlipom ir apsidairę galvojom, i kurį čia pastatą paimti kryptį, kad iš karto pataikytumėm į tą meisterių suvažiavimo būstinę. Gana gražus mūrinis pastatas ir daug šviesų mus traukte trauke kuo greičiausiai eiti, nes juk rytojaus dieną pradžia mokymo, o mes dar nevalgę, nemėgę ir be to, jokių taisyklių bei įsakymų nežinom. Prie šiuntų metų girgždančiu sniegu, ir kaip bematant atsidūrem to gražaus namo antrame aukšte, kuriame tuo laiku jau visi buvo gilioj miege (apie 24 val.). Tik vienam kambary sėdėjo du komandieriai driskiai ir lauke atvykstančiųjų. Pasidėję turtą koridoriuj, nuėjom prisistatyti. Čia pat rodom ir tuos du latvių karininkus, kuriuos Rygos stoty svelkinome. Latviai mudviem paliko gerą įspūdį, nes i visus rusiškus klausimus atsakinėjo latviškai. Reikėjo pasakyti dalį, amžių, tautybę, laipsnį ir stažą (pašliūžininko). Kada vienas latvių pasakė, kad jau 15-ti metai, kai šia priemone naudojasi, tai rusas net pastatė ausis — pamatė su kuo turi reikalus.

Po šios ceremonijos budėtojas įvedė mus tame pat aukšte į didžiulį kambarį, kur jau išsėjosi daug atvykusiųjų. Suradęs prie lango tuščią lovą, iš abiejų pusių apsidairiau kokius kaimynus turiu. Dešinėje gulėjo diagonalinę uniforma latvis; kairėje — stambiai sudėtas rusas. Be to, dar pa sėdėjau tin. Grigaliūną ir ltn. Kriaučiūną. Mūsų lietuvišką jaunymėlę sudarė penketukas (po poros dieną dar atvyko kpt. Vabalas). Rytą išgirdom komandą: „stanovis na fizeredku". Įdomu buvo, kas čia tą mankštą, kuri turi būti pritaikyta specialiai pašliūžininkams, praves. Pasirodo, kad silpnai rusiškai komanduodamas vaikščiojo esti kapitonas (kurių čia irgi ir buvo atkomandiruotuj) ir daug nekalbėdamas rodė pratimus. Mūsų visų (latvių, lietuvių ir estų) nuotaika pagerėjo, nes savąjį kaimyną turint nors ir trumpaalkiu mokytoju sieloj lengviau darosi. Po 5—10 min. rytmetinės mankštos, apsiprausimas ir pusryčiai. Valgyti tekdavo eiti daugiau kaip 1 km į Kemerio kurorto vestinę, kurj labai gražiai ir jaukiai įrengta.

Mūsų dienos programa atrodė taip: 7 val. kėlimasis, 7.10 — 7.20 rytmetinė mankšta, 7.20 — 7.50 pusryčiai. 8—12 val. lauko užsiėmimai (ruošimasis krosui). 12—15 val. pietūs ir poilsio laikas, 15—18 val. lauko užsiėmimai (durtynių kautynės pašliūžomis, šliuožimas, šaudymas nuo pašliūžų ir pašliūžininkų riklinėti), o vakarais dažniausiai nuo 20 val., būdavo kinas (propagandi[illegible] sportinė filma). Vakarienė 19 val. ir 23 val. poilsis.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI KEMERIO RAJONE

Sausio 5 d. teko pirmą kartą atsistoti latvių žemėj. Apsitvarkę, išsitepę pašliūžas ir apsivilkę įvairių gyslų bei sukirpimų pašliūžininko apranga (tai neliečia tos „turtingos" ir plačios bei „vištaninčios" šalies turinčiųjų, nes jie iškyrus instruktorius, atvyko karinė uniforma ir daugumas jų nė pašliūžomis batų neturėjo), pradėjom patį apmokymą. Sudėtis buvo tokia: 8 latviai, 5 lietuviai, 5 estai ir apie 70 sovietų, kurių buvo įvairaus laipsnio, pradedant jaun. pusu karininkiu ir baigiant vyr. leitenantu. Kursų viršininkas mjr. Stretinski. Išrikiuoti dviejose vietinėse, iš pradžių lėtu žingsniu patraukėm į mokymo aikštę, kur pradėjoje per porą valandų buvom supažindinti su įvairiais pašliūžininko veiksmais žingsniais, rankų darbu, kūno laikysena ir kt. šliuožimo elementais. Įdomu buvo stebėti, kokį bendrą lygį turi tie sovietų „herojai", nes žinojome, kad latviai ir estai atsiųs geriausius karininkus pašliūžininkus.

Viskas tučtuojau paaiškėjo kaip ant delno. Vos tik pradėjom kokių 10 — 15 km žygį laukais (ten Stretinski bereik visur lygi), tai tie „nepavejamieji" jau pat pirmomis darbo dienomis pasilikdavo geroką gabalą užnugary, atsciti „sudarydavo" Bn užpakalinę saugą. Galvojom, kad tai tik pačių pirmųjų dienų padarinial, nes nepiratę, bet ir baigiantis kursams šis atstumas „užnugariniams rysiams palaikyti" dar labiau padėjo net iki pulko ar divizijos užpakalinės saugos atstumo. Taip kiekvieną dieną po 4 — 5 val. ratžydavom gražius Kemerio kurorto apylinkių rajonus ir sėmėmės „išėgos ir mokslo" būsimam Timošenkos vardo krosui, kuriam ruošėsi visa „plačioji tėvynė" ir Pabaltijo kraštai. „savo noru" įsijungę į „geriausiųjų" sportininkų — fizkultūrininkų „draugo, tėvo" Stalino tėvynę. Toks štvermės lavinimas būdavo kaešen tiki pietų, o popietinėmis valandomis mokymo rajone lavinomės granatų metymę „v boku spymu" ir kt. panašius „ešdus". Daugiausia jumoro suteikdavo durtynių kautynės pašliūžomis, nes reikdavo pravažiuojančiam (šliuožiančiam), laikant šautuvą rankose, padarius gerą įtupetą (vypad), staigiai durti ir vėl greitai ieškoti kitos aukos, kurios čia pat arti tikrai nebūdavo, o ją valdavo instruktorius. Atrodo, kad čia menkas menas tai atlikti, bet silpniau važiuojančiam pašliūžomis būdavo tikra praštitis. Kaf tik padarydavo tą „vypad" ir draugo dūrį, tai kaip bematant vykdytojas pasiysdavo i vieną ar kitą pusę ir betraukdamas šautuvą persiversdavo ant savęs priešą valzduojančią iškamšą. Tek mano tiek latvai ir estai turėdavom daug gardaus juoko, nes ši šaka nei vieno mūsų nestebino. Patys sovietų instruktoriai (ių buvo dėl gana geral dėstė pavestą dalyką ir labai vykusiai (ypač vienas jų parodydavo šį „štikovoj boj na lyžu".

Programoj buvo numatyta išvyka traukiniu į Tukums kalnuotas vietoves, kur dienos būvyjo pasimokėm kalnų slidinėjimo meno. Šioje vietovėje supesavo ir instruktoriai, nes prie didelės sniego dangos ir įvairaus sukėsio kalnelių ir šlaitų jų mokėjimas šliuožti nuo kalnų buvo tik vienas: „tiesiai pirmyn ir nosimi į sniegą". Didelį triukšmą ir menų rodė visi žalių uniformų Pabaltijo korpų pašliūžininkai, tarp kurių ypač išskyrė vienas latvis ir estas, geri šios srities specialistai.

(B. d.).

Ats. kpt. Ba. Keturskis

Fizinis parengimas 29. Šaulių Korpe

ALG. SKINKYS

LAISVĖS RYTMETIS

Mes Tau čia daug dainų supynėm
Per šaltas rudenio naktis:
Tu — mūs išvarginta Tėvynė,
Tu — mūsų meilė ir viltis.

Birželis skaisčią savo dalią
Įpynė giesmėn vyturių,
Parėjo rytmetis išbalęs
Su laisvės ilgesiu tauriu.

Nuslinko tylūs partizanai
Pro lauką šnarančių kviečių;
Jutau alsavimą neramų
Ant jųjų skruostų degančių.

Krūtinėj virė karštas kraujas,
Virpėjo žvaigždės danguje —
Tai jie užu Tėvynę kaujas —
Per mirtį nėša laisvę jie. — — —

Laukų smūkteliai susimąsto;
Nužengia Kristus iš dangaus,
Ateina varganas ir basas
Į tyras širdis prisigiaust.

bolševizmu. Pastatytieji kryžiai su parašais liudys, kad ir lietuvis karys ne tik savajame krašte, bet ir už Lietuvos ribų skynė kelią Europai ir savo tėvynei į gražesnį rytojų. Visi susikaupę, pilni pasiryžimo kovoti iki galutinės pergalės. Ištiskirstė.

Kitą dieną išvykau toliau. Apie 10 sunkvežimių vora patraukė per gražius kalnus bei miškus palei vieną ežerą, kurį poetas yra gražiai apdainavęs. Sėdėjau prie šoferio. Kadangi kelias yra gana pavojingas, todėl vykome pasiruošę kautynėms. Atmosfera visai fronto. Virš mano galvos, ant sunkvežimio būdelės, karys su paruoštu kulkosvaidžiu. Granatos už diržų. Šautuvai parengti šaudi. Pusiaukelėj dalinio vadas su biliu karių, nesulaukę parvažiuojant, atvyko pasitikti. Skambi lietuviška daina lydėjo kario namo. Man kariai paiškino, kad vydamai į žygį nedainuoja, tačiau grįždami dainuoja.

Miestas N. nedidelis. Gamtos grožio Dievas šiam miestui nepagailėjo. Aplink gražus miškai — ąžuolynai, kalnuotos vietos. Viena gražiausių ir labiausiai gyventojų lankomų vietų—senosios Lietuvos karaliaučiaus pilis ir prie pat pilies banytia, kuri stovi senovės lietuvių šventyklos vietoje. Miestas juntamas graži ir galinga Lietuvos praeitis.

Mūsų kariai gyvena draugo va vokiečių dalinlu. Kareivinės puikios, gražioje vietoje. Mūsų karių santykiai su vokiečių kariais ir vietiniais gyventojais puikūs, nuoširdūs. Vokiečiai yra sužavėti mūsų karių sumanumu, ištverme bei drąsa. „Lietuviai, — sako vienas vokiečių viršila, — yra geri mūsų ginklo draugai". Iš vietos gyventojų lūpų patyriau, kad užfrontėje vėtkiančios bolševikų gaujos nūsiu karių bijo, kaip nelabasis kryžiaus. Lietuvis karys yra vaizduojamas kaip koks nepaprastas žmogus.

Atvykus į N., mieste pasklido žinia, kad atvažiavo lietuvių kapelionas. Visi gyventojai žinodami, kad lietuviai gražiai dainuoja (o dainuotį mūsų kariai netingi, nežiūrint ar išvargę, ar ne), klausinėjo, kurią valandą bus laikomos kariams pamaldos. Norėjo išgirsti lietuvius karius giedant ir pamatyti juos besimeldžiant.

Tą sekmadienį lietuviai kariai ruošėsi pralėsti kuo iškilmingiau. Mat, tą dieną lygiai prieš metus batalionas išvyko iš Vilniaus. Prieš iškilmes pasiruošimas. Repeticija giesmių bei dainų. Minėto sekmadienio 2,30 val. ryto kariai išvyko atlikti vieną uždavinį. Grįžo namo apie 10 val., o jau 11 val. visas dalinys su karininkais atvyko į bažnyčią. Žmonių — kaip per atlaidus. „Pulkim ant kelių" giesmės žodžiai ir iš vyriškų krūtinių išsiveržę gražūs giesmės tonai jaudino kiekvieną. Iš bažnyčios išėję kariai, rikiuotėje, dainos „Ei, kariai, drąsiau į žygį" garsų lydimi, nužygiavo į pilį. Čia dalinio vadas pasveikino karius metinių sukaktuvių proga, o kariai sudainavo keletą dainų: „Kur banguoja Nemunėlis", „Leiskit į Tėvynę, leiskit pas savus" ir kitas, padarė bendrą nuotrauką, sugiedojo Tautos himną, kupini pasiryžimo kovoti ir gintiant į Tėvynę iš svetimos padangės parnešti Jai iš savo vargų bei kančių nupintą laisvę (Kemery kurorte) yra organizuojami Pabaltijo apygardos dalinliam pašliūžininkų kursai. Latviai, estai ir lietuviai turėjo pasiųsti į minėtus kursus po keletą geresniųjų pašliūžininkų karininkų. Pasirengimas atliktas paskubomis, nes I. 3 d. pavakariais gautas įsakymas, o jau 4 d. vakarinių traukiniu reikėjo vykti į paskyrimo vietą. Iš 297. SP teko vykti man, kaip fizrukui. Užsikabinęs šautuvą, vieno labai simpatiško pulko štabo pasiuntinio (lietuvio kareivio) lydimas išdūmiau semtis „patyrimo ir jėgų". Kaune teko susitikti kitą šios kelionės dalyvį, j. ltn. Martininą (birželio mėn. išvestas), kuris važiavo iš Trakų įgulos.

Buvusioj įgulos Kareinikų Ramovėj padorinai pepsyrčiavo, apie 13 val. išvykome į Rygą. Pusiau snaudamė nė nepajutome, kai atsidūrėme vietoj. Rygos stoty dairėmės, ar daugiau mūsiškių nematyti, nes galvojome kad vis tiek bus apie 5—6 žmonės. Prie bagažo saugojimo vietos pastebėjome porą uniformuotų latvių karininkų, kurie irgi tokiu pat sportiniu krūviu nešini suknėjosi ir vis dirsteldavo į laikrodį. Pasidaliję žynamisis pasisveikinom. Apie 21 val. teko išvažiuoti į Kemerį. Dvi valandos kelio — ir mes vietoj.

Įlipom ir apsidairę galvojom, i kurį čia pastatą paimti kryptį, kad iš karto pataikytumėm į tą meisterių suvažiavimo būstinę. Gana gražus mūrinis pastatas ir daug šviesų mus traukte trauke kuo greičiausiai eiti, nes juk rytojaus dieną pradžia mokymo, o mes dar nevalgę, nemėgę ir be to, jokių taisyklių bei įsakymų nežinom. Prie šiuntų metų girgždančiu sniegu, ir kaip bematant atsidūrem to gražaus namo antrame aukšte, kuriame tuo laiku jau visi buvo giliai miege (apie 24 val.). Tik vienam kambary sėdėjo du komandieriai driskiai ir lauke atvykstančiųjų. Pasidėję turtą koridoriuj, nuėjom prisistatyti. Čia pat rodom ir tuos du latvių karininkus, kuriuos Rygos stoty svelkinome. Latviai mudviem paliko gerą įspūdį, nes i visus rusiškus klausimus atsakinėjo latviškai. Reikėjo pasakyti dalį, amžių, tautybę, laipsnį ir stažą (pašliūžininko). Kada vienas latvių pasakė, kad jau 15-ti metai, kai šia priemone naudojasi, tai rusas net pastatė ausis — pamatė su kuo turi reikalus.

Po šios ceremonijos budėtojas įvedė mus tame pat aukšte į didžiulį kambarį, kur jau išsėjosi daug atvykusiųjų. Suradęs prie lango tuščią lovą, iš abiejų pusių apsidairiau kokius kaimynus turiu. Dešinėje gulėjo diagonalinę uniforma latvis; kairėje — stambiai sudėtas rusas. Be to, dar pa sėdėjau tin. Grigaliūną ir ltn. Kriaučiūną. Mūsų lietuvišką jaunymėlę sudarė penketukas (po poros dieną dar atvyko kpt. Vabalas). Rytą išgirdom komandą: „stanovis na fizeredku". Įdomu buvo, kas čia tą mankštą, kuri turi būti pritaikyta specialiai pašliūžininkams, praves. Pasirodo, kad silpnai rusiškai komanduodamas vaikščiojo esti kapitonas (kuriųj čia irgi ir buvo atkomandiruotuj) ir daug nekalbėdamas rodė pratimus. Mūsų visų (latvių, lietuvių ir estų) nuotaika pagerėjo, nes savąjį kaimyną turint nors ir trumpaalkiu mokytoju sieloj lengviau darosi. Po 5—10 min. rytmetinės mankštos, apsiprausimas ir pusryčiai. Valgyti tekdavo eiti daugiau kaip 1 km į Kemerio kurorto vestinę, kurj labai gražiai ir jaukiai įrengta.

Mūsų dienos programa atrodė taip: 7 val. kėlimasis, 7.10 — 7.20 rytmetinė mankšta, 7.20 — 7.50 pusryčiai. 8—12 val. lauko užsiėmimai (ruošimasis krosui). 12—15 val. pietūs ir poilsio laikas, 15—18 val. lauko užsiėmimai (durtynių kautynės pašliūžomis, šliuožimas, šaudymas nuo pašliūžų ir pašliūžininkų riklinėti), o vakarais dažniausiai nuo 20 val., būdavo kinas (propagandi[illegible] sportinė filma). Vakarienė 19 val. ir 23 val. poilsis.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI KEMERIO RAJONE

Sausio 5 d. teko pirmą kartą atsistoti latvių žemėj. Apsitvarkę, išsitepę pašliūžas ir apsivilkę įvairių gyslų bei sukirpimų pašliūžininko apranga (tai neliečia tos „turtingos" ir plačios bei „vištaninčios" šalies turinčiųjų, nes jie iškyrus instruktorius, atvyko karinė uniforma ir daugumas jų nė pašliūžomis batų neturėjo), pradėjom patį apmokymą. Sudėtis buvo tokia: 8 latviai, 5 lietuviai, 5 estai ir apie 70 sovietų, kurių buvo įvairaus laipsnio, pradedant jaun. pusu karininkiu ir baigiant vyr. leitenantu. Kursų viršininkas mjr. Stretinski. Išrikiuoti dviejose vietinėse, iš pradžių lėtu žingsniu patraukėm į mokymo aikštę, kur pradėjoje per porą valandų buvom supažindinti su įvairiais pašliūžininko veiksmais žingsniais, rankų darbu, kūno laikysena ir kt. šliuožimo elementais. Įdomu buvo stebėti, kokį bendrą lygį turi tie sovietų „herojai", nes žinojome, kad latviai ir estai atsiųs geriausius karininkus pašliūžininkus.

Viskas tučtuojau paaiškėjo kaip ant delno. Vos tik pradėjom kokių 10 — 15 km žygį laukais (ten Stretinski bereik visur lygi), tai tie „nepavejamieji" jau pat pirmomis darbo dienomis pasilikdavo geroką gabalą užnugary, atsciti „sudarydavo" Bn užpakalinę saugą. Galvojom, kad tai tik pačių pirmųjų dienų padarinial, nes nepiratę, bet ir baigiantis kursams šis atstumas „užnugariniams rysiams palaikyti" dar labiau padėjo net iki pulko ar divizijos užpakalinės saugos atstumo. Taip kiekvieną dieną po 4 — 5 val. ratžydavom gražius Kemerio kurorto apylinkių rajonus ir sėmėmės „išėgos ir mokslo" būsimam Timošenkos vardo krosui, kuriam ruošėsi visa „plačioji tėvynė" ir Pabaltijo kraštai. „savo noru" įsijungę į „geriausiųjų" sportininkų — fizkultūrininkų „draugo, tėvo" Stalino tėvynę. Toks štvermės lavinimas būdavo kaešen tiki pietų, o popietinėmis valandomis mokymo rajone lavinomės granatų metymę „v boku spymu" ir kt. panašius „ešdus". Daugiausia juoro suteikdavo durtynių kautynės pašliūžomis, nes reikdavo pravažiuojančiam (šliuožiančiam), laikant šautuvą rankose, padarius gerą įtupetą (vypad), staigiai durti ir vėl greitai ieškoti kitos aukos, kurios čia pat arti tikrai nebūdavo, o ją valzdavo instruktorius. Atrodo, kad čia menkas menas tai atlikti, bet silpniau važiuojančiam pašliūžomis būdavo tikra praštitis. Kaf tik padarydavo tą „vypad" ir draugo dūrį, tai kaip bematant vykdytojas pasiysdavo i vieną ar kitą pusę ir betraukdamas šautuvą persiversdavo ant savęs priešą valzduojančią iškamšą. Tek mano tiek latvai ir estai turėdavom daug gardaus juoko, nes ši šaka nei vieno mūsų nestebino. Patys sovietų instruktoriai (ių buvo dėl gana geral dėstė pavestą dalyką ir labai vykusiai (ypač vienas jų parodydavo šį „štikovoj boj na lyžu".

Programoj buvo numatyta išvyka traukiniu į Tukums kalnuotas vietoves, kur dienos būvyjo pasimokėm kalnų slidinėjimo meno. Šioje vietovėje supesavo ir instruktoriai, nes prie didelės sniego dangos ir įvairaus sukėsio kalnelių ir šlaitų jų mokėjimas šliuožti nuo kalnų buvo tik vienas: „tiesiai pirmyn ir nosimi į sniegą". Didelį triukšmą ir menų rodė visi žalių uniformų Pabaltijo korpų pašliūžininkai, tarp kurių ypač išskyrė vienas latvis ir estas, geri šios srities specialistai.

(B. d.).

Ats. kpt. Ba. Keturskis

Š KARIŲ ANKETŲ

Psk. Julius Girlevičius, 184. ŠD ryšių bataliono, rašo: 1941 m. birželio 22 d. politrukai mums melavo, kad raudonoji armija visu frontu peržengė sienas ir ją aviacija bombardavo Berlyną, kurios esąs beveik sugriautas. Tuomet iš mūsų karėnių paklausė, tai kodėl traukiamės ir slapstamės kūmosne nuo vokiečių lėktuvų. Politrukai apsimetė taj negirdį.

Mes, kaip ryšininkai, pasistatėme lauko radijo imtuvą ir išgirdome iš Vokiečijos lietuvių kalba pranešimą Lietuvos gyventojams ir lietuviams kariams. Šis pranešimas tuoj pasklido tarp visų lietuvių. Apie 23 val. mjr. J. pranešė lietuviams karininkams ir puskarininkams, kad gautas pranešimas, jog vokiečių kariuomenė už-

Ką mūsų kariai išgyveno Sovietuose

K. Gudaitis aprašo mūsų karių išgyvenimus tremiant juos į Rusiją. „Karui prasidėjus, buvau Pabradės poligone. Kadangi viešpatavo kareivių tarpe didelis nepasitikėjimas vienas kitu ir bendrai neatšlėpdėtis, dėlto pavyko komisarams ir politrukams, dar panaudojus savo kartus, propaganda ir grasinimais daugumą Pabradės žaidos išvežti į Rusiją. Pamačius tą nelaimingą kraštą, daugiau neliko abejojančių bolševikų meagystėmis. Tačiau jie nesiryžo irgi neišdūrę naudos ir nuo fronto traukė vis pirmuosius tolyn. Galų gale po trijų savaičių karo tarp Nevelio ir Toropeco vienas postovyje lietuvius muginklavo ir atskyrė nuo rusų. Kaip mes pasijutom laimingi, išsivadavę iš tos prakeiktos „Čekos" dvasios, nujutę, kad vėl esam lygiai neštiki!. mi. Tik tuomet laisvai iškilo visi jausmai: pašaipa ir neapykanta. Toj pat vietoj atskyrė iš likusius lietuvių vadus, įskaitant ir būrio vadų pareigose buvusius puskarininkius. Netekę jų bentikti, tik buvo girdėti, kad juos išvežė į vadų lagerius kažkur už Maskvos. Liko pas juos tik „zampolitrukai" ir dar vienas antras, kuriuos laikė štikimais, nors ir jų likusių zampolitrukų ištikimybę reikia labai abejoti. Ir žydai dažnai prisimindavo Lietuvą: „Ui, niekur taip nebėra, kaip Lietuvoje". Iš jų vis tik dar buvo nuolimis ginančių Sovietų tvarką, tuo tarpu tarp lietuvių visai neliko. Ta „ekskursija" į Sovietų Sąjungą daugelį buvo labai gerai: laidė pasirinkti lietuvybę ir žmoniškumą ar kvailybę ir niekšiškumą. Tuomet daugelis suprato, kad mūsų laimė gali būti tik tarpusavio susipratime ir meilėje.

Toropece iškratę ir kiek palaikę pasiuntė mus į Ostaškovo ežerą siųtį kasti prieštankinį griovį ir kitų įsitvirtinimų. Dirbti reikėjo 12 val. arba nustatytą normą išpildyti, kurią ne kiekvienas pajėgdavo. Valgis: 400 gr duonos, vieną kartą kavos ir du kartus skystimas sriubos vardu. Palaikydavo mūsų jėgas tik duona ir kolchozo buvo, nes dėl jos nelengvas. Lietuvių šitoj stovyklioj skaičiuota apie 800 žmonių. Beveik visi Pabradės žaulos. Drauge buvo ir 1000 ukrainėčių, irgi neištikimų ir kapitalistinio krašto, buvusios Lenkijos. Galima buvo retkarčiais į pirtį nueiti. Atsiradus šalteniam oruj, perkėlė į ūkininkų kolchozus. Kadtaip pat nebuvo me suvaržyti, tačiau politrukai visą laiką buvo pasistatę tikslą savo kaip žiriai į šieną trupančia propaganda mus paruošti frontui.

Rugsėjo pabaigoj frontas staiga priartėjo ir politrukai suskato mus vežti tolyn. Aš kaip skyriaus vadas dar Lietuvos kariuomenės 1. puskr. su pasiryžusiais bėgti 13 žmonių atsilikom nuo bataliono, pasitikom šitu kelia ir per 14 dienų pasiekėm vokiečius. Tame laikotarpyje 4 vyrai: Terebas, Kazlauskas ir dar du, kurių pavardžių neprisimenu, atsiskyrė ir jų mums nebeteko matyti. Likusieji 19 pabėgom pralaidus pas latvių ūkininkus".

(Iš „Savitarpinės Pagalbos Žinių")

PRAŠO ATSILIEPTI

Vladą Račkauską prašo atsiliepti ginklo draugai: Kazys Jankauskas, Vilnius, Žemėjų, 3. Savisaugos Dalių štabas, ir Pranas Trinkūnas. Žaslių geležinkelių stotis, Trakų aps.

Aleksą Bartusevičių tarnavusį Vilniaus pėstininkų mokyklojė, dabar esantį Rytuose, prašo atsiliepti žygio draugas Pranas Trinkūnas, Žaslių geležinkelių stotis, Trakų aps.

PRITRŪKO „KARIO" Nr. 28

„Kario" Nr. 28 jau nebeturime ir norintieji nebegalės jo gauti. Jau pritrūkome šių „Kario" Nr. Nr.: 2, 7 ir 28. Tad prašome jų nereikalauti.

Administracija

VL. JOVAIŠAS

VASAROS NUOTAIKA

Liūliuoja burės žallos
Po žemę Lietuvos,
Tarp jų melsvi upeliai,
Ciurlenantys vos vos...

Žiogeliai himnus groja
Čia per naktų naktis,
Ir meldžias vasarojai,
Vėjelio užsupti...

Rugiai banguoja mariom,
Papieviuos tiek gėlių...
Bitutės džiaugsmą geria
Iš liepų, dobilų...

Pakvipęs virpa oras
Virš kalvų, virš margų.
Dainuoti, šokti noris!
Krūtinėj tiek jėgų!

Tiek džiaugsmo... Tiek jaunystės...
Gyvybės tiek šventos...
Laukais aiudžiai sklysta
Dainuojančios gamtos...

Žieduos Tėvynė skendi...
Jaunatvė telpa vos!
Tiek nuotaikos gyventi,
Ir kurti, ir kovot!

LAIŠKAI

III. Laiškas rašytas 1941. VI. 16. iš Viduklės kažkokiam Jonelui (tarančiojo pavardė neįskaitoma). Ra šo: „Gražus pavasario laikas, rodos, turėtų nuteikti žmogų, kad jis galėtu džiaugtis. Bet, deja, visa tai nemanoma. Mūsų egyslėkę sukeltas didžiausias neramas, didžiausias nenaykanta ir didelis ryžtingumas. Nežinau, Jonelli, ar mes galėsime draugė dar kartą gyventi. Taip jau atrodo, kad visa mūsų žeima, ar net visi mūsų kaimynai, turėsime apleisti šį Lietuvos kraštą. Tikrai nežinau, bet neusiminkę, nes mes vis viena esame paskutinėj eilėj. Dabar iš tikrųjų labai daug veža į Rusiją, o čia jau jaučiamą karas. Labai daug išvežta iš Viduklės: net apie 10 iš miestelio, daugiausia buvę kokie nors vadai, ypač šauliai ir pan. Be to, stambesnieji žemvaikiai ar kurie buvo nepatenkinti jų santvarka, nedavė rekvizicijų ir pan.

Taip pat yra gaudomi Zenonas ir Čiužauskas; jie namuose nebūna. Tu pats žinai, kokie jie yra: jų gyvų Rusijos kraštas nematys... Bet viskas niekis, nereikia žmogui nustoti vilties. Viltis ir ryžtingumas yra didžiausias ginklas..."

Laiško pabaigoje pridėta prierašą: „Joneli, žinai, šį laišką sunaikink, kad niekas netinotu..." Nežinoma, vargšas ar vargšelė, kad bolševikai

laiškus tikrindavo ir anksčiau juos perskaitydavo, negu pats adresatas.

IV. Laiškas, rašytas 1941. VI. 14. iš Kirdeikių. Rašo A. G. kartui Jonui. Mini, kad Jonui buvo išsiųstas siuntinys, pinigų ir laiškas, bet Jonas viso tai negavo. A. G. stebisi ir pabrėžia: „O kodėl negavai, tai čia, manyt, yra čia tas." Laiškas rašytas abituriento, todėl kai kuriose vietose jaučiama lyg paslėpta mintis. Tarp kitko pabrėžia: „Dirbame, nes žinoma, reikia, kad „Darbas daug gali, jis vargtančia šalį išgelbės iš vargo nasrų." Rašo, kad tėvas, be savo paties darbu, dar turi „žiūoti i Kėdainius prie ne.ofrono statybos. Šešias dienas atidirbęs, bet šiandien vėl gavęs pavkvietimą važiuoti 7 dienoms. Mini kažkokius „stachanovičius", pvz.: „Jadzė — stachanovietė. Ant jos krinta didžiausia darbo našta. Bet ji viską nuvelkia..." „...Stasė su Mykolu irgi daug dirba. Jie irgi spartuoliai..." Laiką baigia žodžiais: „Dėbar dirbu, nes žinau, kad „Dirbk, o darbas Tave apvainikuos."

V. Laiškas rašytas 1941. VI. 20. kuliui (gamas nėšpatinomas). Tarp kitko rašo: „Vyrai naktimis nemiega namie, bet rugiuose ar kur nors kitur. Tad suprask, kas darosi kaimuose ir kokę linksiumas... Apie mus sovietai daug darželių užtvėrė. Pas Dunaitį, Grajauską, Jašinską ir Lepšį jau užtvėrė darželius, tai, matyt, ir pas mus tą pat padarys, nes jau basius įkalė palei kelią už sodo." (Nukelta į 5 pusl.)

UGNIES KRIKŠTAS

Jau keletas dienų, kai Jonas Moras su savo dalinio ašvomis priešų žemę, bet jo jaunos širdies ilgesys, troškimas grožio toje neišmatuojamoje platybėje neužgeso ir nekantai kaitė išsiilgimą. Slinko die na po dienos ir jis nežinojo, kada jie atvyko, nes atrodė, kad toji rytų žemė stovi už laiko ir erdvės ribų ir tarp jausmų ir gra nesuvokiama. Viena diena buvo panaši į kitą: pilka, bereikšmė ir nuobodi. net ir tada, kai skaisti saulutė kaitė plačias stepes, bet nerodė dangaus žydinčias gėles užburti mirties sapnais ir galutinai išplėšti gyvenimo džiaugsmą tiems pilkiems plotams. Ir tie vaizdai, jausmai likdavo už žmoniško jautimo ribos. Kur tiktai Jonas nepažvelgdavo savo šviesiai pilkomis akimis, jo žvilgsnys kišdavo tremtinio stepę, arimą, neapžvelpiamais laukais, kurie tiesėsi tai pačio horizonto. Šitoji žemė jam buvo svetima ir nesuprantama, nes jis buvo kilęs iš Dieno pažaislinės šalies, kur palikuonių palikuonys nepalaužtami darbštumu trišė, kūrė naują gyvenimą. Ten po mėlynu dangumi kilo kvepią miškai, ten glaudėsi prie sukštų šlaitų, arba si prie mylimos motinos krūtinės, švarūs, vynuogynų apsupti sodžiai, ten aukšniais vakarais mergaitės dainomis ieško savo jaunų širdžių ilgesį ir džiaugsmą, kol vakaro varpo giesmė šveliniais tonais, skelbiančiais amžiną taiką, paskelbdavo žemės poilsį.

Ilgesys Jono širdyje, su kuriuo jį karas pašalė į svetimą žemę, buvo gyvas. Nežinomos ateities akivaizdoje jis dažniau ir dažniau prisiminė nelaimės pranešį, kol pagaliau tie prisiminimai virto skaudžiu tėvynės ilgesiu, nuo kurios jis drauge su nesibaigančiom piliorėm draugų kolonnoms vis tolo i rytus, eidamas dulkėtais, plikais be jokio medelio keliais. Jono tylų sielos skausmą dar didino jo vieniumas, kuris iš supė tarp triukšmingo draugų. Tiesa, jis buvo pažinojo jau keletas mėnesių ir tėvynėje su jais buvo pasidalijęs ne vienu kareivišku gyvenimo džiaugsmu bei vargo išgyvenimu, tačiau jam atrodė, kad jo būtybė niekada neįstengs tikrai jų suprasti. Ar tai buvo todėl, kad jis teturėjo devynioliką metų ir buvo jauniausias jų tarpe. Ar tai buvo todėl, kad jis buvo taip mažai patyręs gyvenime, kai tuo tarpu jo draugai kalbėjo apie palliktas namuose žmonas, vaikus, vūpinėt darbu, nuo kurio jie atitraukė karas? O gal tai buvo dėl to, kad ja kalbėjo ne taip, kaip jo iš šauros kilę draugai? Tiesa, jis buvo susidraugavęs su 25 metų amžiaus muzikos studentų Klaus Arbe, bet ir Andre galvojo ir kalbėjo šitaip apie muzikos menę, ir jo pašnekesiai užplėdydavo trumpas poilsio valandas. Taip pat buvo Fridrichas Eisenlohras, kalvis iš Oldenburgo, tiktai 24 metų amžiaus, bet jau trijų vaikų tėvas. Ir jis daugiau gyveno mintimis apie paliktą šeimą, negu draugiškumo jausmais mažajam, švelniajam Jonui Morui, kurį visi, pradedant viršila ir baigiant paskutiniu kuopos kareiviu, iš dalies iš meilės, iš dalies, iš švelnios ironijos vadino vaiku. Ir taip valkas savo sielos gilumoje buvo visai vienišas.

Nors Jonas neturėjo praeityje daug prisiminimų ir išgyvenimų, tačiau jie buvo tokie nuoširdūs ir brangūs. Jiems priklausė kaštanais apsupta sodyba su savo gražiais trobesiais, šulinyj viduryje duobėto kiemo, šalia jo didelis riešuto medis, kurio vaisiai viliodavo kirj ir akį vos tik pradėjus rudenio dienoms gaubti kalnus ir miškuotas lygumas. Tap pat Šmitas ir Kuncas, pulkės darbo arklial, kuriems senelis Moras, kiek liurkštokas ir tiktaisiais, buvo suteikė žmonių vardus ir patsai aukštasis dangus telgalėjo žinoti, kodėl jis taip padavė. Ne kartą tie pulkės gyvulial neišėjo Jona ant savo žaidų nugrų. Širdis pulkial atsiminė ir motiną, gražią, ramią, rudomis, kiek melancholiškomis akimis moterišką, kurios švelnus, mamus balsas jį žavėjo nuo to laiko, kai jis išmoko skirti ir suprasti kalbos garsus. Taip pat pasivaikindavo ir tėvą vyrišką. Kieti veido bruožai, kurtuos išrėžė kadaise pakeitas gyvenimo vargas, paliekę tūkstančius neišdilinamų raukšlių. Ir pasikutinių laikų visi mieli praeities prisiminimai išnykdavo, kaip ryto rūkas saulės spindulluose, prieš judančiauokę Reginos, jo kūdikystės dienų draugės, kuri, kaip ir paskutinių atostogų itin gilai įsmigo jo širdin, gundančiai mielą vaizdą. Tai ivyko viena vasaros vakare, tėvo žaliajame sode. Jie pradėjo, patys neįsinodami ko, pykosi, paskui prisimėnė mokytoją Erpeli, kuris buvo jau senial mirę, prisimėnė, kaip jisai nepaisydamas kad Regina Urlich buvo burmistro duktė. Ir tie prisiminimai vertė juos juoktis. Jonas kvatojo atsimęs, kai kartą įmetė sode pietaujančiam Erpeliui lėkštės su sviedinj ir ištaškė kompotą, kuris rudais lašais nusėjo išbyškusį ir begalinės nuostabos apimtą pedagogo veidą. Bet ne tik vaikystės prisiminimai nebeneklėė Reginos veide juoko, ji staiga nutilo ir susimąstė ir jei kas būtų paklausęs, ką ji galvoja, mergaitė atsakytų trumpai:

— Aple ateitį...

Susimąstė ir Jonas. Artimiausia ateitis žiedėjo kara, kuris jam iki šiol buvo tik pasakojimas, juodu, balsai paslaptia ir nieko negalėjo tikrai ir ryškiai nusakyti tos savokos prasmės:

— Ar tu grįši? — tylial paklausė Regina ir dar:

— Kada mes pasimatysime? — ir lengvai prisigiaudė.

Iš lengvo jos balso drebėjimo Jonas suprato, kad Reginos baimė kyla iš širdies gelmių, o ne iš paprasto draugiškumo, kuris, nepaisant ligi metų, buvo šaltas ir paviršutiniškas. Pirmą kartą jo širdį apėmė meilės džiaugsmas ir jo samonėje pažadinta abejonė dėl grįžimo ligayo baimės ir nerimo formą.

Tai buvo prisiminimai, kurie nepeliauninamai užpildavo Jono širdį tuo laiko, kai atsidėrė tos svetimoje žemėje, kurioje jis tikėjosi didelių išgyvenimų. Tačiau viskas jam čia atrodė biauru, grasu ir jo širdis tik jautė nenuskamą namų ilgesį.

Jis žygiavo saulei kaitinant, bet tai nebuvo vasaros karštis, kuris tėvynėje išskleidžia žiedus, brandina javą, jis žygiavo dulkina žeme, bet tai nebuvo šventa tėviškės žeme, kuriojo fiksi senoliai, ne, tai buvo tik biaurios dulkės arba nusvilusi žolė, net ir oras toje svetimoje slėgė krūtinę.

Jie praėjugiuodavo pro nešvarias molinės trobelės, kurios buvo ausmegusios į žemę, tarsi iš jos būtų išaugusios ir paskui savo sunkių, šiaudais dengtų stogų vėl prie žemės pripasaukę. Nuskurę, užgulti žmonės stovinėjo ties vargingomis lūšnomis, bereikšmiai stebėdami svetimus kareivius, ir grįždavo į lūšnas, kuriose vėsėjo purvas, bevardis skurdas, savo didumu užpildydamas kiekvieną kamputį.

Vakare jie sustojo saulėgrįžų laukę, kurią rėmėsi į mažą berželėlė. Keistas nerimas apėmė Jono širdį. Ryt jie turėjo susidurti su priešu. Jonas budriai gulėjo tą švelnią vasaros naktį ir ilgesio kupinimis akimis žiūrėjo į švarą, nei vieno debesėlio netemdomą dangų, kuriame žibėjo tūkstančiai žvaigždėjų, tarsi jos būtų mažos skylutės mėlinškame mėlynume varpe, už kurio liepsnoja didelė, didelė ugnis. Ir vėl jame pabudo skausmingas namų ilgesys, ilgesys trapios jaunystės, kuri dar nebuvo nei vienoje kovoje gyventi ar mirti užgrūdinta, nebuvo palaužta kieto vargo, bet tai šiol švelnioj sapnų, nuodėrdžiai ją ant motinos kelių liuliuota. Šalia jo gulėjo Klaus Andres ir gilial kvėpavo, tačiau Jonui atrodė, kad jis irgi nesiranga, ir kaupia po ramia nakties mėlyne ligas ateinančiai dienai. Jis sujudėjo.

— Klaus, ar miegi? — tylial paklausė Jonas, pasiremdamas alkūnėmis.

— Ne! — suskambėjo jdėmial šaltas ir aiškus atsakymas. — Aš galvoju.

MŪSŲ GYVENIMAS

Pavyzdingi mūsų batalionų vyrai

N. Batalono eil. Antanas Simanauskas liepos 25 d., stovėdamas poste, pastebėjo du įtartinus piliečius ir čemesi priemonių juos sulaikyti. Sulaikius paaiškėjo, jog tai esą pabėgę bolševikų banditai. Dėl Simanauskas laiku sučėmė abu asmenis, kurie vėliau gal būtų daug žalos dare ramiems gyventojams.

Gr. Jonas Stasaitis, nugriežto 4 d. būdamas vienos sargybos vadu, gavo pranešimą iš poste stovėjusio kareivio, jog į postą kėsinasi bolševikų desantininkai. Labai greitai ir sumanai veikdamas, nežiūrėdamas pavojaus gyvybei, pats su sargyba puole desantininkus. Vienas desantininkas, vejamas krūmuota vietove, metė jam po kojomis kiaušinine granatą ir jį sužeidė. Bet gr. Stasaitis, nors ir sužeistas, taikliai į judantį taikinį paleido šūvį ir tuo kartu vietoje nukovė bolševikų desantininką.

Šiems vyrams ir jų kuopos vadui už pasižymėjimą kovoje su bolševikų banditais batalono vadas Ivakyme pareiškė tarnybinę padėką.

To pat batalono j. kareivui Petrui Lauriškėčiui už gerą sargybinio pareigų eilimą įsakyme batalono vadas pareiškė tarnybinę padėką ir leido vieną savaitę atostogų. (Aum.)

DEVINTOJI RADIJO VALANDĖLĖ LIETUVIŲ KARIAMS

Rodos, nesenai pradėtos taip lauktos radijo valandėlės lietuviams kariams, o jau įgavo didelį pasisekimą Rytuose esančių vyrų ir Tėvynėj gyvenančių tautiečių tarpe. Valandėlės programoje radiciniai vyrai, dustas įdomus reportažas „Pasikalbėjimas su lietuvių kariais". Jaudinančiai skambėjo Rytų lietuvių karių žaukmens ir Tėvynė ir vieno batalono vyrų sveikinimas Lietuvoj esančių tėvų, giminių, draugų, pažįstamų, gimtųjų apylinkių žaumins ir visas gražiosios Lietuvos. Į žodžiu žoną mokamai įpintos dainos . . „Ei, žirgeli, judobėrasis", „Sutems tamsi naktužėlė", „Tau, sesuli, puikios gėlės", „Karvelėli mėlynasis" malonai paįvairino programą.

Valandėlių klausytojai ir jų rengėjai prašo pačius karius dar daugiau dalyvauti jose savo kūrybą, žaisminimais, žyniu ir kitomis teigul karių pergyvenimais gyvena visa tauta, visas Lietuvos kraštas.

A. U.

PADĖKOS IR PAGYRIMAI UŽ UOLUMĄ TARNYBOJE

— Y batalono eil. Antanui Stalerovičui už energingą ir sumanią veikimą būnant tarnyboje, batalono vadas tarnybos vardu pareiškė pagyrimą.

— M batalono 1 kuopos pek. Stankui už ypatingą veikimą ir drąsą kovoje su banditais ir už atėmimą iš banditų keliolikos laivelių, batalono vadas tarnybos vardu pareiškė padėką.

A. U.

TRAKŲ APS. PALAIDOTI MŪSŲ KARIAI

Trakų apskrities valdyba pranešė, kad 241 m. birželio mėn. žuvę kovose su bolševikais lietuviai kariai ir partizanai yra palaidoti šiose Trakų aps. vietose: 1) Trakų miesto kapinėse palaidotas partizanas Jonas Dzekevičius; 2) Ulėčiškių kapinėse, Rudiškių val. ir seniūnijoje, keturi nežinomi kariai; 3) Morkūnų km., Rudiškių val. Vaikštenių seniūnijoje vienas nežinomas karys; 4) Rudninkų kapinėse, Rudiškių val., vienas nežinomas karys ir 5) Antakalnio laukuose prie 1 rūšies vieškelio Žiežmariai — Rumšiškės, Žiežmarių val., vienas nežinomas karys.

ŽUVUSIOJO KARIO PALAIKAI PALAIDOTI GINTINĖJE

1941 m. birželio 23 d. Pažiemėnės stovyklose žuvo buv. 259 šaulių pulko gresnės Jurkonis. Tėl šio tai buvo palaidotas Pabradėje. Paskutiniu metu jo palaikai parvežti į gimtinę ir palaidoti Jėzno (Alytaus aps.) kapinėse.

S. B.

PAMALDOS UŽ ŽUVUSIUS RYTUOSE

Rugpiūčio 16 d. 11 val. Šv. Jono bažnyčioje, Vilniuje, buvo atlaikytos lėšlimingos pamaldos už žuvusius Rytuose kovoje su bolševizmu mūsų karius. Pamaldų metu giedojo pašiūnčių choras ir operos solistė Mažrymaitė. Pamokslą pasakė kun. Lapinūnas. Akėlės mūsų žuvusiųjų Rytose sukos ir jų tikslą. Atskirai paminėjo žuvusįjį Rytuose j. pek. Praną Sakalauską, kuris anksčiau dažnai buvo matomas čia, Šv. Jono bažnyčioje, ir streičiavęs iš savo kapinių parinkęs aukų.

J. Krištaitis

GRAŽUS DRAUGIŠKUMO PAVYZDYS

Rytuose, kovoje su bolševikų banditais, žuvus j. psk. Pranui Sakalauskui, jo draugai savo tarpe surinko apie 250 RM. Iš tų pinigų Lietuvoje nupirktas vainikas ir nuvežtas į Tėvynę ir kapo uždėti. Be to, iš šių pinigų auka Šv. Mišioms Lietuvoje užpirkti, kitoms išlaidoms, o likusieji pinigai įteikti jo tėvui.

Pek. B. Saltūnas

158 Pavestijo Apyskrito Štabo viršininką Marijoną Kupreviičių,

jo mylimam tėveliui mirus, skaudaus liūdesio valandoje nuoširdžiai užjaučia

Apygardos Vadas ir štabo pareigūnai

N. BATALIONĄ APLANKĖ KAPELIONAS

Rugpiūčio 3 d. esantį Rytuose N batalioną aplankė karo kapelionas kun. Juozas Lukošiūnas. Po išvykimo iš batalono, batalono kariams jo apsilankymas suteikė senai bėgančią šveistką puotaką ir palaiaugą.

Iš turimų patalpų tą patį vakarą buvo parinkta ir įrengta pamaldų vietoje. Laisvesniejį nuo tarnybos karial susirinko iškiausyti pamaldų. Pradėjęs kapelionas pasakė pamokslą, apibūdindamas šio karo ir bolševizmo prasmę, kuris yra netik kova už tautų egzistenciją, žmogaus laisvę, — jis kartu yra ir kryžiaus karas, karas už dvasinius dorybės ir teisingumo ir jo sąžinės laisvę. Tik per vienerius bolševikų siautėjimo metus mes turime pavyzdžių, kaip jie persekiojo ir naikino šitaip dievojančius. Tas pamokslo daugelis priėmė šv. Komunija, nes jie, be pertraukos tarnaudami karituomenėje dar ir bolševikų laikais, neturėjo progos pasinaudoti šia prievole ir atlikti atgailą. Po Komunijos kapelionas atlaikė už Dn karius pamaldas, kurių metu psk. Kartenio vadovaujamas choras, visiems kariams pritariant, pagiedojo „Pulkim ant kelių", „Jėzau pas mane ateiki" ir kt. giesmes.

Siuo kapeliono apsilankymu Lituvos karys turėjo progos, nors būdamas skirtingose sąlygose, negu tėvynėje, atsitraukti nuo pilkų kasdieninės pareigų ir iškiausyti saldžiausio balso — pasimelsti. Pamaldos buvo baigtos Tautos himnu.

Sioms apeigoms iš vokiečių pareigūnų puosė kiek sąlygos leidžia, kaip ir kitoms pamaldoms, kur kelbė buvo atsilankę pasiklausyti pamaldų.

Batalono kariai kun. Lukošiūnui už suteiktą paslauą yra dėkingi. Iš galo, kad ne visi turėjo galimumų pasinaudoti šiuo dvasinių patarnavimu. Rytojaus dieną kapelionas turėjo išvykti aptarnauti kitus Dn dalinius (nes Dn stovi ne vienoje vietoje).

Eug. Bliudnikas

Paieškomi dinge kariai

Žinančiųjų ką nors apie bolševikus išvežtojo majore JON^BOTYRIAUS tikimą malonai pradau pranešti išvežtojo žmonai — Bronei Botyrienei, Vilniuje, Juozapavičiaus gt. Nr. 5a-3.

Ltn. Stasys Gaidimauskas, tarnavęs 3 dragūnų pulke Vilniuje, bolševikų laikais — 618 artilerijos pulke Kupiškyje, prieš karą-Pabradės poligone. Paskiausiai jį matė 1941 m. birželio mėn. apie 4 d. Velykoje Lukų aplinkinėse. Žinančiųjų to tolimesni likimą prašo pranešti A. Gaidimauskienei, Kupiškis, Vytauto D. gt. 34, arba per „Kario" redakciją.

Stasys Vaitekaitis, kilęs iš Motiškių km., Seredžiaus val., tarnavęs 2. PP, vėliau Pabradės poligone. Žinančiųjų to likimą prašo pranešti brolis Jonas Vaitekaitis, Kaunas — A. Panemunė, Birutės, 6. Telef. 41205.

Karial, kas žinote ką nors apie liūtinės pėstininkų divizijos 6 pulko Kuosėnų km., Bartininkų val., Vilkaviškio aps. Prieš karą tarnavo Pabradės poligone. Žinančiųjų prašo pranešti brolis Alfonsas Ališauskas, Kuosėnų km., Bartininkai, Vilkaviškio aps.

Juozas Volskas, artileriniinkas, buvęs Varėnos poligone ir karo metu matytas 16 km už Vilniaus. Žinančiųjų jo likimą prašomi pranešti Jonui Volskui, Marcinkevičiaus km., Lazdijai, arba „Karius."

Petras Gleba, tarnavęs 1. PP kulkosvaidžių kuopoje ir Pabradės poligone. Žinančiųjų ką nors apie jį prašo pranešti motina Anatolija Urbonienė, Daukninių km., Krinčinas, Birž.

Jonas Treinys, Adolfo sūnus, tarnavęs šaulių pulke, Pabradės poligone. Karo pradžioje dingęs be žinios. Kas žinėte ką nors apie jį, prašo pranešti Ona Treinytė, Bareišių km., Kuktiškės, Utenos aps. Už tikres žinias atlyginiu.

Alfonsas Kadžiulis. Jono sūnus, tarnavęs geležinkelių batalione Radviliškyje , vėliau plonierių dalinyje Vilniuje ir 179 šaulių divizijoj Pabradėje. Žinančiųjų jo likimą prašo pranešti Stepas Kadžiulis, Vilnius, Vokiečių gt. Nr. 22/2 bt. 12.

ANTANUI BARYNUI ir ALDONAI RUTKAUSKAITEI,

sukbrusiems naują džiūkšką šeimos židinį, išgiausių metų linki

Rytuose esantis brolis BALYS

(Atkelta iš 4 psl.)

VI. Laiškas rašytas 1941. VI. 14. iš Rimdžiūnų seserės broliui. Tarp kitko rašo: „...Mūsų tėvelial tai maršai aerodromą paremdavo. Dabar seniūnas vėl pavarė veižti į aerodromą 100 kūbinių metrų. Vėl reikės žvyrą veižti, nors gal gauk... Kas čia pins? Lekėtai, sunkiomis, ilgomis oras ir pilni vieškeliai... Kažin kaip leisime šią vasarą — niekas negali pasakyti... Mokytoją su Karoliu sužėrė ir žvelsi."

VII. Laiškas rašytas 1941. VI. 16. iš Raudondvario apylinkės. Rašo draugas: „Nors maža teturiu vilties, kad tas laiškas Tave suras, nes žinau, kas daro Tėvynėj. Bet nesuminėkime, aš dar nenusimenu, vis dar tikuosi geros ateities... Rašei, kad galvoji parvažiuoti. Man net linkėtinau pasidarė, bet, deja, gal veltui ši mano dėžiągsmas: gal čia tu parvažiuosi, o aš išvažiuosiu... Šito nežinau... K-tė įdavė Tau linkėjimų. Jį žadėjo perašyti laišką. Žinai, Tu neturi supratimo, kas iš tos pasidarė. Subloguat, kaip šešėlis, ir visada, kada ją pamatau, būna nusiminusi ir akys ašarotos. Jį susirūpinusi ne tik Tavo, bet ir visų šonių likimu. Jį pasidarė savotiškai neperkalbama, geriau sutinka mirti, negu gyventi. Dėl smarkaus susijaudinimo buvo susirgusi ir iš fabriko nuveže ją be žinomonės pas gydytoją, bet ji neprisileido gydytojo. O kai gydytojas atėjo į namus, tai ji išvarė jį ir neėmė jokių vaistų, norėjo miršti. Bet kaip tik tada atsiveže Tavo laiškas parašyti laišką, tačiau negali. Kelis kartus rašė, bet patikrinus jos laiškus — tiesiog negalima leisti siųsti..." (B. d.)

Joną apėmė jausmas:

— Gavonji aptie rytoju? — vėl paklausė tyliai ir nedrąsiai.

Valandėlę Klaus tylėjo, o paskui tarė:

— Aš galvoju apie muziką... Tokią naktį turėjo Bethovenas įkyvėntuj, kai jis parašė adagio devintai simfonijai.

Jona apėmė didelis nusistebėjimas, kad dienos išvakarėse, kuri gal paskutinė bus šiame gyvenime, galima galvoti apie tokius dalykus, kurie yra taip nepaprastai tolimi žmonėmis stoti kovon. Laukinius ir baisius vaizdus kūrė jo fantazi- ja, kol jis galutinai pavargo, išsiblaškė ir užmigo nerasas sprendęs Rytuose pirmieji sušros pazarai skelbė žemė apie naujos dienos atėjimą.

Dvi valandos vėliau Jonas, draugas su žvalgybos dalinys, vėl žygavo tais nepasibaigiančiais dulkėtais keliais. Šen bei ten stūbavo nokstą javų laukai. Po valandos žygio, kai dalinio galva bandė pažvelgti kaip kelio esančią sukštumėje, stalga iš dešinės, kur tiesėsi platis, burokais apsodintj laukai ir stovėjo tuo paraudusio sodo kelios vargšos lūšnelės, juos sulaikė sunkių- jų kulkosvaidžių ugnis. Žaibo greitumu Jonas ir jo draugas, nieko nesakydamas, kriko ant kelio skėtinčiusios žemės. Kulkos kaukdamos, žvilpdamos taikė žemę prieš ir už gulinčiųjų ir šie nedrįso net pajudėti. Ir vis dėlto jie negalėjo čia beveik be jokios priedangos, ilgiau pasilikti, nes nenorėjo likti pilga priešo ugnies auką, o turėjo kuo greičiausiai rasti burokų lauko, kuris yra šalia prideng- tų juos nuo priešo akių. Pamažu jo draugai ėmė slinkti, bet Jonas gulėjo tarsi negyvas. Jis buvo užduses, ly- gus žemės tūkstančiuos metų per kalnus, kluonius, žirdis daužėsi, kvėpavo gargaliuodama ir aiškiai jautė chacitšką būkle, kurion jis buvo patekes ir kuri spaudė šalto prakaito ašaros. Jonas bijojo net ranką negalima ligiau čia guėti. Atsargiai kištelėjo galvą ir apsidairė, tačiau užteko to menko akimirksnio, kad pastebėtų geresnę vietą, nem- ta, kurios apsaugoje dabar gulėjo. Maždaug per penkius žingsnius priešakyje žemė sudarė žlubtėma, labai panašų į gelą, kuriame buvo prisugęs bubnitis žirnis. Daug karės Jonas ryžosi šuoliui, net iki kraujo kramtydamas lūpas, bet kankinanti baimė vis jį sulai- kė. Kartą net ranką pakėlė ir dar tik atspirtas spaudė prakaituotą veidą prie dulkėto žolės kelmelio. Bet, kai jam pastrodė, kad minų sprogimėjimas tėčnė, trokštas kraujo, tuos žemos kūlio ir aiko šlaitus, kintas vilkas, ėmė į jį artėti iš priešakio, kai žemės liuitai krito ant jo galvos, lyg juos sviestų prityrusi ranka, kai kulkosvaidžio kulkos jau nebešvilpė garsiai ore, bet šokinėjo čia pat aplink jį, sukelda- mos mažus dulkių debesėlius, Jonas pakėlė, kad nematoma gražioji ranka plėšė plėšis jį nuo žemės, į kuria jis buvo bevilčiškai visomis jėgomis įsikibęs. Visai nesąmoningai pasinaudoj- trupučiute prieš- ugnies pertrauka, jis vienu šuoliu atsidūrė į nuosavą uždangą. Tik vėl ėmė susivokti. Jo atbundą... samonė buvo sukrėsta tokios didelės baimės, kokios jis nei karėjo ... devintojo gyvenimo metu patyręs pajutęs. Kvėpavo sunkiai. Saulė nepakenčiamai kaitino, tarsi nepakaltu dar baimės ir nelaimo, kurį ketė priešas. Jo ir monėje ėmė ryškėti miei vaizdai, prisiminimai, jų norėdami palengvinti daributies vargą. Jis mate ąžuotuosius ąsotus, apgaubtus pilkšiaskalo lazdyno šešėlio, kuris rudenio rūkasos ėmė klaidžioti šėlnaisis, puodžavos! aukšniais vaisais. Jis girdėjo remi, žvelnų pavėtinos balsa, pagaliau jam pasivaideno net mažoje Erpelio namas ir jo veidas, kupinas nuostabos, tokiaut nenaprastai juokingas. Po akimirksnio visi šie vaizdai ir garsai dingo, ištirpo mielame, drebančiame, kupiname baimės, nelaimė balse:

— Jonai, ar tu griši?

Ir dar:

— Jonai, ar mes dar pasimatysime?

Jis matė jos ašarotas akis, melitai i j ištirinčias, juto, kai jį glos- ė jo dar tik šiltą ranką ir pirštu aptrauktą veidą, girdėjo jos sunkų atodūsį ir kai pamatė jos nuosa- nas, drebančias lūpas, lėgirdo sunkų atodūsį, jam pasirodė, tarsi jis būtų pabučiavusi. Giliai ir sunkiai atsiduso ir troško tik, kaip beįėgis kūdikis, prisigiaustį prie nuogos motinos krūtinės, ramiai patėsti, jaučiant palaimintą motinos rankos globą.

Iš nežinoję kaip ilgai taip gulėjo. Skubiai apžiūrėjo aplinką ir pa- stebėjo, kad gul toli dešinėje nuo savo dinamą. Kaimo ūkio ir ūkiojo Klaus Andres ir užtaisydamas šautuvą pažiūrėjo į jį nuostabai raišu žvilgsniu.

— Saudyk, vaike, šaudyk! — skubiai šūkteleję ramiai taikydamasis, tarsi jis būtų užsiėmimu aiktėje, o ne viduryje priešo ugnies.

Girdint štą drugo kupiną pasitikėjimą ir jėgos šauksmą, Jonas pirmą kartą pajuto didelę gėdą, nes jis, visai atsidavęs savo jausmams, čia bejėgiškai gulėjo, kai tuo tarpu jo draugai kovojo miri- ai ir savo šūvius ir kulkas ne- puostabu, kad Klaus Andres, tasai švelnusis muzikos studentas, dalyvaująs kaip ir jis, pirmą kartą kautynėse, galėjo būti drąsus ir reivis. Taip begalvodamas pakėlė jis šautuvą ir iššovė porą kartų j prieša, taikydamasis j mažus mėlynus dūmų pėdsakus, kylančius iš už sodo medžių. Ižgirdus savo šautuvo garsą, jį apėmė pasitikėjimas ir ramybė. Jam atrodė, kad jis nėra vienišas pasauly- je, kad jį globoja kažkokia sukštesnė būtybė, kurios glėbyje nieko blogo negali jam atsitikti.

Jis nebesjautė esąs silpnu žmogumi; baimė, kuri jį buvo apėmusi pirmomis minutėmis akivaizdoje staigios ir galingos priešo ugnies, jo sieloje užgeso. Širdyje galingiau ir galingiau kaupėsi jausmas, kad jis čia randasi kovoti ir laimėti, veržtis pirmyn ir laimėjimas po laimėjimo siekti taikos.

(B. d.)

(Iš „Die Neue Linie")

Laisvai vertė Balys ARUNAS

Nr. 35 (1144) Vilnius, 1942 m. rugpiūčio 23 d.

TIESA

6

PRENUMERATA metams — 5,50 RM; pusei metų — 2,60 RM; 3 mėn. — 1,30 RM.
SKELBIMAI: Už dingusių gaisrėkonės ir pas. liū 25 žodžių (arba be jų dal.) po 1 RM. Ilgesni pirmokam: po 5 kap. už kiekvieną žodį. Kaip ir už šeimų užuojautos, sveikinimai po 50 kap. už eilutę.

KAS NAUJA LIETUVOJE

— Vilniaus Socialinio Draudimo Įstaiga šį rudenį Vyrių ežere numato įsitaisyti sveikatai taisyti sanatoriją. Į sanatorinį bus siunčiami tik Vilniaus įstaigų ir įmonių tarnautojai.

— Malūnų akmenims remontuoti Vilniaus akmenskaldė, kuri yra galingiausia Li..tuvoje, pradėjo malti tilnaga, kuris naudojimas neseniai. Anksčiau buvo specialūs akmenukai įvežami iš užsienio.

— Vilniaus reprezentacinuose Napoleono rūmuose numatoma įsteigti NSDA partijos būstinę.

— Vidaus Reikalų Generalinio Tarėjo nutarimu už metrikų knygas imama 1 RM. Norint gauti paštu, reikia dar pridėti 42 Rpf.

— Bolševikų Įkvėptas į Minsko Vilniaus archyvas pradėtas grąžinti. Iki šiol archyvinės medžiagos pargabenta 4 vagonai.

— Raudonąjį tetero parodą Siauliuose aplankė apie 52,000 žmonių. Rugpiūčio 16 d. paroda perkelta į Panevėžį.

— Vartingasis teismas nutelsė penkiems metams sunkiųjų darbų kalėjimo Mečių Jokubauską iš Raseinių apskr., kuris pereitų metų gruodžio mėn. pistoletu nušovė savo tėvą.

— Vilniuje įsteigta Lenkų Pensininkų Draugija, kuria legalizuoja Apygardos Komisaras. Draugijos tikslas teikti materialinę ir kultūrinę pagalbą Vilniuje gyvenantiems lenkų pensininkams, o taip pat jų naślėms ir našlaičiams.

— Šiuo metu Lietuvoje veikia 40 spirito varyklų.

— Generalinio Komisaro paliepimu, pieną turės statyti ir vieną karvę turintiejі kalnų ir miestų gyventojai.

— Kaune įsteigta naują ūkių bendrovė (Grundstuecksgesellschaft), kuri yra Generalkomisaro žiniose trečioje skyriaus žinioje. Šita ūkių bendrovė nuo šio laiko valdys Lietuvoje esančius namus ir ūkius, kurie bolševikų buvo nacionalizuoti.

— Rietavo Žemės Ūkio Mergaičių Mokyklą, kuri bolševikų laikais buvo perkelta į Pajūrį, nuo 1942 m. spalio 1 d. vėl pradės veikti Rietave.

— Biržiuose numatoma steigti muilo fabriką.

— Iki šiol nemaža asmenų vaziniėjo lengvomis mašinomis bei motociklais, kurie neturėjo teklomis mašinomis važinėti teisių. Ateityje motorizuotas mašinas galės vairuoti tik turintieji šoferio pažymėjimus.

— Jau kurio laikas vykdomi Radviliškio geležinkelių stoties praplėtimo darbai.

— Visiems valstiniinkams yra leista, nežiūrint gydytojo recepto, sumažinti prašomų vaistų kiekis, arba, vaistinėje esant labai mažam kiekiui, visiškai nebeduoti. Atsižvelgiama, ar ligonis gali be prašomų vaistų pasveikti ar ne.

— Rugpiūčio 10 d. Sedos policija Šešėlyje suėmė ginkluotus du rusų belaisvius — teroristus.

KULTŪRA, MENAS, ŠVIETIMAS

— „Naujosios Sodybos" redakcija, noredama paskatinti mūsų dailininkus pavaizduoti ūkininko buitį ir darbą ir iškelti mūsų ūkiškumą, yra ir laimėjimus, paskelbė konkursą paveikslui nupiešti. Konkurse gali dalyvauti visi Lietuvos dailininkai. Paveikslo dydis ir piešimo būdas neapribojami. Darbo temos turi būti imamos iš žemės ūkio darbų visais metų laikais. Gali būti sodyba peizažai, kaimo šventadienių pramogos, ūkiški pobūviai ir visa kita, kas tik pabrėžia mūsų kaimo gyvenimą ir tradicijas. Geriausiems kūriniams paskiriamos premijos. Pirma premija RM 2.000,—, dvi antros premijos po RM 1,500,— ir trečios premijos po RM 1.000,—. Paveikslams įvertinti bus sudarytą jury komisija. Premijuotieji kūriniai numatyti reproduktuoti.

— Vidaus Reikalų Vadybos Visuomenės Reikalų Departamentas, kuriam yra pavesta rūpintis naujai prijungtųjų sričių lietuvių kultūriniais reikalais, šiuo metu rūpinasi steigti aštuntąsias skaitlių bibliotekų ir kitų kultūrinių įstaigų. Kadangi šiems reikalams reikalingos lėšos, Visuomenės Reikalų Departamentas yra numatęs ruošti kuo plačiausiai visoje Lietuvoje, valdinimus ir koncertus, kurių pelnas būtų skiriamas tiems reikalams.

— Šiais metais į Vilniaus Pedagoginą Institutą prašymus įstoti paduoda daugelis tokių, kurie yra baigę anksčiau gimnazijas. Taip pat priimami ir tie asmens, kurie turi devynių klasių brandos atestatus. Šie trūkstamuosius egzaminus (lietuvių kalbą su literatūra ir Lietuvos istoriją) pirmųjų mokslo metų eigoje galės išlaikyti paėjame Institute.

— Siauliuose steigiama Rygoje veikiančių kelba leidžiamo dienraščio „Deutsche Zeitung im Ostland" atstovybė.

— Nuo šių mokslo metų pradžios Adutiškio pradžios mokyklioje ir proginmazijoje numatyta pradėti organizuoti muziejus, kurie apims keleta skyrių, labiausiai taikant iš kelti apylinkių archeologiniius bei krašto istorijos dalykus.

— Generalinio Komisaro Kaune sutikimu leista veikti Lietuvių Muzikų Draugiai. Suvažiavus visiems muzikams, bus sušauktas pirmasis muzikų susirinkimas aptarti Draugijos veikimo gaires.

— Marijampolėje įkurtas profesionalinis miesto teatras, kuriam davė pagrindą ligi šiol veikęs Marijampolės Dramos Teatro kolektyvas. Teatro aktorių skaičius siekia iki 30 asmenų. Teatrui vadovauja senas scenos mėgėjų kolektyvo organizatorius A. Pileckis. Rugsėjo 12 d. teatras pradeda savo sezoną P. Vaičiūno 4 v. pjese „Sudrumstoji ramybė". Režisierius K. Tumkevičius.

— Rugpiūčio 15 d. Kaunę Didžiojo Teatro Opera pradėjo sezoną R. Wagnerio opera „Tannhäuser", dalyvaujant Kipriui Petrauskui. Rugpiūčio 16 d. pradėtas ir dramos sezonas P. Vaičiūno komedija „Najieji žmonės".

— Alytaus „Dzūkų" dūdų orkestras ir mokytojų kursų choras suruošė vieską koncertą. Buvo atlikti Blankenburgeno, Schumano, Brauno, St. Naučiko ir kitų kompozicijų kūriniai. Alytaus „Dzūkų" orkestrą suorganizavo Juozas Jasiukevičius.

— Šais mokslo metais Salantuose pradėta veikti gimnazija. Veiks tik trys klasės.

— Vilniaus Dailės Muziejus savo Vilniaus Miesto studijų plane po metus laiko užbaigęs darbą, kuriam pastatyr erba išlikusių jų pamatų matavimo, archyvinių žinių rinkimo ir kt) paruošė dideli rekonstrukciniai Vilniaus miesto planą. Planas rodo senąjį Vilnių jo ankstyvesniame ir žydėjimo laikotarpyje iki 1655 m. rusų invazijos.

— Prie Profesinių Sąjungų Biuro Marijampolėje suorganizuotas vyrų choras, kurio dirigentu pavieistas žinomas vietos muzikas K. Gaigevičius. Choro broadcastas čia buvo jau susibūręs anksčiau ir turi jau paruošęs nedidelį repertuarą, kurį sudaro daugiausia lietuvių muzikų kūriniai. Ateityje choras numatytas žymiai padidinti.

— Šiemet sukanka trisdešimt metų didžiausio žiandieną vyresniosios kartos lietuvių lyriko poeto Vinco Mykolaičio-Putino kūrybinio darbo. Šiuo metu spausdinamas naujas jo eilėraščių rinkinys, pavadintas: „Rūsčios dienos".

— Rugpiūčio 23 d. Kaune pradeda darba Profesinių Sąjungų Centro Biuro Profesinio Paruošimo Skyriaus dvejų metų mėnesių kursai autošaitkiviams.

— Rugpiūčio 10 d. sušęo dešimt metų nuo mūsų žymaus architekto prof. Vlado Dubeneckio mirties. V. Dubeneckis iš viso atliko apie 100 architektūrinių darbų, iš kurių stambiaus yra: Vytauto Didžiojo Muziejus, Medicinos Fakulteto Rūmai, Taikomosios Dailės Instituta, teatras, barokinių ir klasinių formų jungimo pavyzdžiai—Ciurlionio galerijos nuolatinių rūmų projektas, Lietuvos viešbutis ir kt. Beprojektuojant Karininkų Namovės rūmus, ji užklupo ankstyva mirtis. Šalia tęsiogiinio darbo, V. Dubeneckis yra numęsęs valstybiniam teatrui nemažą dekoraciių ir kostiumų, kurie, deja, bevelk visi žuvo 1930 m. teatro gaisro metu.

SPORTAS

Rugpiūčio 16 d. Vilniuje įvyko taulos teniso turnyras, kuriame laimėtoju išėjo Gerulaitis. finale po sunkios kovos įveikęs Gledį.

— Rugsėjūčio 15 ir 16 d. Vilniuje įvyko Vilniaus profesijungų futbolo žaibo turnyras. Turnyre dalyvavo šešios įvairių įmonių komandos.

Šeštadieni burtų keliu susitikę konservių fabrikas „Baltika" su geležinkelių mašinų ruošu. Favoritu buvo laikoma geležinkelių mašinų ruožo komanda, tačiau įvyko atvirkščiai. Rungtynes laimėjo „Baltika" gana aukštu rezultatu — 5:1.

Po jų susitiko baldų fabrikas „Vilnius" su „Maistu". Nors baldų fabriko „Vilnius" ellėse matėsi keletas žinomesnių žaidėjų, tačiau žie turėjęs rungtynes pralaimėti 2:0.

Trečioje rungtynėse susitiko „Kailis" ir „Gluosnis". Čia rungtynes laimėjo „Kailis" rezultatu 4:1. Sekmadienį 12 val. įvyko pusiaufinalinės susitikimas, kuriame žaidė „Maistas" ir „Kailis". Šias rungtynes laimėjo „Maistas" rezultatu 3:0. Tuo būdu į finalą pateko „Maistas ir „Baltika".

Sekmadieni, 17 val., įvyko finalinis susitikimas Vilniaus Profesjungų rugsėdėjui išsižkinti. Rungtynės buvo aukšto lygio. Jas sekė didelis skaičius žiūrovų. Pradėjo „Baltika" veda 1:0, 2:0 ir 3:0. Tuo pusiaitis ir baigėsi. Antrame puslaikyje „Maistas" parodė gražių derinių ir pradėjo paskėmę ševelnintį 3:1, 3:2, kol rungtynėms baigiantis net 3kyžino. Normalus laikas rodė 3:3. Prie teisėjų stalluko nutarta pratęsti du kėliniu po 15 minučių. Pirmame pratęsime „Maistas" jau pasiekė pergalės įvartį ir tuo rungtynes baigia savo naudai.

— Rugpiūčio 16 d. Vilniuje įvyko krepšinio rungtynės tarp Kauno ir Vilniaus profesjungų rinktinių. Rungtynes laimėjo Kauno profsajungos rezultatu 18:14. Vilniaus komanda pasirodė menko pajėgumo (Vilniuje čia ir anas geriausius Vilniaus krepšinininkus).

— Gauta žinių, kad ilgametis Latvijos futbolo meisteris „Olimpija" atvyksta kelioms draugiškoms futbolo rungtynėms į Kauną ir Vilniu. Kaune „Olimpija" žaisiu rugpiūčio 30 ai LFLS ir 21 d. su rinktine, o Vilniuje 23 d. su Vilniaus rinktine.

— Šio mėnesio pabaigoje Latvijoje įvyks trijų taurių plaukymo turnyras. Turnyre dalyvauja Lietuva, Latvija ir Estija. Mūsų rinktinė jau sudarytą ir rungtynėms ruošiasi.

— Vilniaus futbolo ir krepšinio komandos yra pakviestos kelioms draugiškoms rungtynėms į Rygą.

— Ivykusiose tarpsavybinėse futbolo rungtynėse Vokietija įveikė Bulgarią 3:0 (3:0).

— Rugpiūčio 23 d. Vilniuje įvyks taiptaulinės šachmatų rungtynės Vilniaus ir Kauno. Vilniaus komandą nėje matysime žaidžiant Lietuvos meisteri Vaitoni, kuris neseniai vieišėjo Rygoje ir laimėjo prieš dabartinį latvių meisteri Ždanovą.

Lengvosios atletikos, pirmenybės

Svarbiausias pereitos savaitės sporto įvykis buvo Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybės, pravestos Kaune. Tai buvo paskutinės mūsų lengvosiatletių rungtynės prieš šio mėnesio pabaigoje įvyksiantį Kaune susitikimą su latvių lengvaatlečiais, nes projektuotos rungtynės Kaunas — Siauliai — Lietuva dėl techniškų kliūčių atsauktos.

Nors pirmenybėse dalyvavo nemažas skaičius mūsų lengvaatlečių — net per 50, tačiau pirmenybių pasekmės tik vidutinės. Tat, be abejo, yra dėl nenormalių gyvenamojo momento sąlygų, epsunkiausių lengvaatlečiams pastruoti pirmenybėms. Sis prastas pirmenybėms pasiruošimas pasteblmas visose pirmenybių varžybose. Net toks lengvaatletis, kaip 110 m kliūtinio bėgimo rekordistas vilnietis Jočys žioje varžybose pasirodė blankiai, parodęs tik 16,8 sek. laiką.

Pirmenybės geriausią paseikmę yra pasiekęs Dotnuvos Z. U. A. studentas Suponas šuolyje į tolį — 6,96 m. Tai yra geriausia šių metų pasekmė Pabaltijyj. Ligi naujo Lietuvos rekordo (1937 m. Fominas — 7,02 m) jam tetrūko tik 6 cm. Suoliyje į tolį neblogą pasekmę pasiekė taip pat mūsų žymusis krepšininkas Z. Puzinauskas — 6,34 m. Sis mūsų lengvaatletis jau spėjo pasižymėti viešėję Kaunas. Vilniaus rinktinėje matysime žaidžiant Lietuvos meisterį Vaitoni, kuris neseniai viešėjo Rygoje ir laimėjo prieš dabartinį latvių meisterį Ždanovą.

Pirmenybėse dalyvavo Vilniaus (V). Kauno (K), Siauliių (S), Panevėžio (P), Dotnuvos (D). Biržių (B), ir kt. Lietuvos mėstų lengvaatletai. Bendroje klasifikacijoje pirmenybes laimėjo: vyrų grupėje: Kauno „Perkūnas" su 56 taškais prieš Biržių „Vilką" (17 t.) ir Vilniaus „Sarūnas" bei Dotnuvos ZUA, surinkusius po 11 t.; moterų grupėje pirmą vietą tarp savęs pasidalijo Kauno „Perkūnas" ir Siaulių „Sarūnas", surinkdami po 22 taškus, prieš Biržių „Vilką", surinkusį 16 taškų.

Atskirose varžybose šiemet lengvosios atletikos meisteriai tapo: vyrų 100 m. bėgimas — Bakūnas (K) — 11,5 sek.; 200 m. — Bakūnas — 23,9 sek.; 400 m. — Bakūnas (K) — 53,9 sek.; 110 m. kliūtinis — Jočys (V) — 16,8 sek.; 800 m. — Styra (B) 2:08,8; 1500 m. — Vietrinas (K) — 4:15,5; 5000 m. — Vietrinas (K) — 15:51,8; šuolis į tolį — Suponas (D) — 6,96 m.; šuolis su kartimi — Fominas (K) — 3,40 m.; šuolis į aukštį — Leščinskas (K) 1,70 m.; trišuolis — Suponas (D) — 13,65 m.; rutulys — Puzinauskas (K) 13,74 m.; diskas — Puzinauskas (K) — 41,02 m.; ietis — Adomaitis (K) — 53,40 m.

Moterų: bėgimas 100 m. — Karniliavičiūtė (K) — 13,7 sek.; 200 m. — Bartkutytė (S) — 29,7 sek.; 80 m. kliūtinis — Budzinskaitė (S) — 16,4 sek.; šuolis į tolį — Karniliavičiūtė (K) — 4,84 m.; šuolis į aukštį — Karniliavičiūtė (K) — 1,45 m.; diskas — Ruzgienė (S) — 32,52 m.; rutulys — Ruzgienė (S) — 10,10 m.; ietis — Trišlienė (K) — 31 m.

Lengvosios atletikos rungtynės su latviais numatomos rugpiūčio 30 d. Kaune. Dvi savaitės, skirtiančios mus nuo šių rungtynių, privalu išnaudoti geresniam pasiruošimui, nes dabar pasiektos pasekmės mums teikia maža džiūganiačių vilčių.

(„N. L.")

Mes informuojame

ALIASKA

Japonams išsikėlus Aleutų salose ir tolimoji Aliaska tapo strategiškai svarbi šio karo sritis. Apie ši kraštą buvo daug kalbama tuo laiku, kai Amerikos Suvienytosios Valstybės 1867 metais už 30 mil. reichsmarkių (7,5 mil. dolerių) jį iš Rusijos nusipirko. Tuo J. A. V. siekė sustabdyti Rusijos carų veržiamąsi siaurėlėn Didžiajam vandenyne. Daugelis amerikiečių tuo metū manė, kad jų valdžios buvo padaryta prastas „biznis", ir iš tos „ledo spinto" (Aliaskos) tik juokėsi. Tačiau XIX šimtmečio pabaigoj prie Klondyko buvo užtikti dideli aukso laukai, po to paijuokėjai greit nutilo. Pradėjo veržtis Aliaskon aukso ieškotojų minios. Tas aukso svaigulys betgi greit praėjo. Tačiau Aliaskoj dar ir šiandien randama apie už 8 mil. reichsmarkių aukso kasmet. Be to, Aliaskoj randama ir kitų žemės turtų, kaip pav.: akmens anglies, varo, cinko ir alyvos. Per paskutiniuosius 15 metus buvo dar atidengti ir kiti ūkiniai žaliniai, nes buvo nustatyta, kad rezultūrė žiaurios žiemos epsėkoje veisti ir kai kuriuos javus bei daržoves.

Šis milžiniškas kraštas, kuris užima 3 kartus didesnį plotą negu Vokietija, gyventojų turi tik 75.000, iš kurių klajojančių indėnų ir eskimų, kurių turtas esąs apie 600.000 šiaurės einių. Manoma, kad Aliaskoj galėtų pragyventi nuo 8 iki 15 mil. žmonių, tik žie apsaldžiančiosios reikėtų patikrinti ir tikslau nustatyti.

Paskutiniaisiais metais šis šiaurinis Amerikos kraštas tapo labai svarbiu reikėmės dėl Roosevelto imperialistinių planų. Amerikos strategai Aliaskai sutelkė šiaurinių replių rovę Japonijos apsigrėbimo pulkuose, nes pietinial Aleutų kraštai yra tik lygiai 2000 kilometrų nuo šiaurinės japonų salos. Dėl tos priežasties buvo pastatytas pietų vakarinėse Aliaskos kampe karinis J. A. V. atramos taškas Dutch Harbour, paskiau perdirbtas i pirmąą rūšies tvirtovę. Japonijai iš Dutch Harbour rolė buvo aiški ir, kaip paskutiniai veiksmai Ramiojo vandenyno erdvėje rodo, savo sprendimus ji pradėda vykdyti.

Vertė Egutis

MĖS ŠYPSOMĖS

Jojimo aikštėje vikrus karys raitininkas įšoko po arklin, ant arklio kaklo ir visai ant jo nudegos.

Vienas žiūrovas pastebėjo:

— Visa tai yra vieni niekai. Aš taip lojau pat prieš karta, kai tik pradėjau Jodinėti. (v).

—oOo—

Jonas: — Na, kaip seksai?

Petras: — Kaip čia pasakyti. Netrukus bus 20 metų, kai aš vargstu pas tą pati šeimininką.

Jonas: — Ir aš taip pat. Poryt mano sidabrinės vestuvės. (v).

—oOo—

Tėvas: — Kodėl tu nepadarei savo namų darbo?

Vaikas: — Aš nutariau daugiau nebedirbti. Tai labai negražu. Mes, valkai, padarome darbus, o mokytojui užmokama už juos. (v).

—oOo—

— Viesulas taip netikėtai mus užklupo, jog mes net nepasėdėjome, kaip jis pristartino. — pasakojo kelautojas būrelui draugų. — Namas buvo visiškai sugriautas ir išnešiotas keturiais vėjais. Aš vos nebuvau sudraskytas į gabalėlius. Mes...

— Vaje, — staiga nutraukė Jonaitis. — Geral, kad priminė. Aš... aš... visai pamiršau išsiųsti žmonos laišką. (v).

Sužadėtinis: — Tu negali išsivaizduoti, kaip aš esu išsibiaškęs.

Sužadėtinė: — Ką gi padarei?

Sužadėtinis: — Aš buvau tau gyvs saldainių ir šokolado...

Sužadėtinė: — Pamaišė...

Sužadėtinis: — Ne, aš juos suvalgiau. (v).

BUŠIMUJŲ LAKŪNŲ TARPE

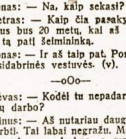

— Valio-o-o! Tai yra šeštasis mūsų šios dienos laimėjimas.

Profesorius: — Ar aš girdžiu ką? Vagis (po lova): — Ne.

Profesorius: — Keista. Man pasirodė, kog aš kažin ką girdėjau po lova. (v).

—oOo—

— Kai kurie žmonės niekada nepatenkinti: kalmynai sakė, kad mūsų kūdikis verkia per naktį, del to, nes žmona pradėjo dainuodama jį liūliuoti. Praėjusią naktį kalmynai ėmė belsti į sieną ir sakėjo: „Leiskite jam verkti, leiskite jam verkti". (v).

TELEFONAS

Senas kalmietis klausia savo sūnų:

— Kaip gi, ten tas telefonas, viešnam gale pasuki, o kitam gale birbia?

— Lygiai, kaip ir šunui priminti uodegą, o joje kitam gale, pasiūkino mokytasis sūnelis.

NEVIKRUS

Tėvas: (bardamas sūnų). Tu, idiotėli, ką tik gavai naujas kelnes ir tuojau su jomis įkritai į balą.

Sūnus: Dovanok, tėveli, aš taip greit i balą pasiūlau, kad tu nespėjau nusimaudyti.

—oOo—

Seimininkė: — Katryte, jyks kas nors balsaus — aš sudauziau savo veidrodį.

Mergaitė: — Netikėkite toms senoms pasakoms, ponia. Aš priėj valandėlę sudauziau didėlį veidrodį svečių kambaryje ir nieko neatsitiko. (v).